

rada laika pahrwareschana. Ja mehs kahdu leetu waram isdarit weenâ minutê un newis wairs diwâs, tad pirmajā gadījumâ dšihwoja, ar leelaku intensiwitati nekâ otrajā (passiwâ peelahgojuma paahtrinaschana.) Ja kahdu pateefibu waram pasinot weenâ minutê un newis wairs diwâs, tad ari mehs dšihwojam ar leelaku intensiwitati (aktiwâ peelahgojuma paahtrinaschana.)

Wisapahrejais likums, pehz kura preteji spehti zenschas pehz lihdsiwara, *) dsen dšihweeku ahrejo pasauli peelahgot sawam wajadsibam ar wismasako laika patehrinu. Tâ tad fainneežibas pirmâ parahdiba ir produkzija, tas ir ahrejâs pašales peemehroschana, otrâ — peelahgojuma paahtrinaschana.

Patlaban teizu, ka mums rodas leelaka bauda, tad kahdu leetu waram pasinot waj dabut sinat weenâ minutê un newis diwâs. Bet scho baudu mehs sajuhtam tikai tad, kad apsinamees starpibu. Bauda eespehjama tikai zaur starpibas nomanischanu. Kad seemu ahra kauz wehjsch un mehs eefschâ fehscham pee ūltas krahsns, tad sajuhtam baudu, tapehz ka salihdsinam apstahklus ahra ar apstahkeem eefschâ. Bes ahrapasules peelahgofchanas dšihwibas newar buht, un winas paahtrinaschana ir bauda; bet lai to sajuhtum kâ tahdu, mums wajaga isschekirschanas spehjas, tas ir spehju agrako stahwokli salihdsinat ar tagadejê. Kad kahds wihs ar kapli un lahystu isrok kubitast semes ikdeenas, un tad ar bagarmaschinu desmit kubitast ikdeenas, tad otrais notikums winam tikai tad sagahdâs baudijumu, kad winsch to warê salihdsinat ar pirmo un apsinamees, kahds solis sperts us preekschu (jeb ziteem wahrdeem, zil laika eetaupits.) So kad winsch riktofschanas ar kapli buhs aismiršis, tad winam leeta ar bagarmaschinu islikfees gluschi dabiska; winsch to nemas neapsinamees, tas winam buhs weenaldfigi un baudijuma winam no tam nebuhs nekahda. Tâ nepeeteef buht bagatam, wajaga tikai otrâ deenâ buht drufjin wairaf bagatam nekâ preeksch tam. Tikai tad war dšihwi usluhtot ar labpatikschanu. Praksê bauda nahf weenigi no bagatibas pawairojuma un no salihdsinajuma ar to, kas agraf bija.**)

Tâ tad fainneežiskâs parahdibas eerindojas telpas un laika kategorijâ. Produkzija, kâ jau aprahdits, ir kusteschanas telpâ, progress ir laika pahrwareschana, jeb ja grib, peelahgojuma paahtrinaschana. Schi pateefiba jau sen atshita, tikai mas atschkirtâ un ne gluschi skaidrâ no-

*) Wahrds lihdsiwars nebuht neapshimê kustibas isnihzinaschana, bet tikai zel pastahwibu. Kustibas isnihzinaschana ir tikai abstrakzija, wisnotahf ka materija un kustiba ir weens un tas pats. Reluhfjotees us to, ka lihdsiwars nenoshimê kustibas isbeigschanas, ta war pat apshimet kustibas paahtrinaschana. Saules sistema tagad atrodas lihdsiwarâ, tapehz ka planeti weenados laikos nostrej kahrtigus zela gabalus. Bet tas saules sistemas fermenus nebuht nekawe kustetees reibinoschâ ahtrumâ.

**) No sinama weedokla war teist, ka laime ūahw teeschâ safarâ ar pagahtnes pasichschanu. Wislabatais lihdselkis, kâ aptarot muhsju tagadejos „rewoluzionarus“ buhtu, rahdit wineem, kahda dšihwe nabagajam schkiram bija widus laikos waj pat jaunos laikos. Wehsturneekt daritu derigu un pateesi zilwezigu darbu, ja wini mums par to gribetu stahst, un neapmeerinatos ar to ween, ka wini mums wehita par kehniņu dšihwi un par winu leelajeem darbeem faros.

teiktâ weidâ. Teiza, ka progress esot spehka patehrina pamasinaschana, un ka tautas fainneežiba esot sinatne ihpaschi par spehka eetaupischana. Schim usskatam par pamatu drofchi ween ir leela pateefiba, bet ta fatura ari labu daku maldibas, kuru wajaga nowehrst.

Mums naw neweena instrumenta, ko ismehrit spehka patehrinu. Drofchi ween sinamos apstahklus mehs apsinamees, ka mums kreetni jaraujas, bet mums naw pschista dinamometra, lai scho spehka patehrinu waretu isteitt skaidros skaitkos. Wif tam zilweks sawas puhles wairaf wehrte pehz winu ilguma nekâ pehz spehka patehrina. Ja winam kahda preekschmeta pagatawofchanai wajaga daudf laika, tad saka, ka schi produkzija prasa daudf spehka.

Ja turpretim kahds isgudrojums smadsenes eerodas gluschi nejausch, wina radischana prasa mas laika, tad saka, ka tas notizis bes puhlem. Spehka patehrinsch, energija, bauda un zeeschana beigu beigâs atwedinami us laika kategorigju. Jebkurfch produkzijas paahtrinajums ir spehka eetaupijums un baudijums, jebkurfch produkzijas kaweklis spehka isschekeschana. Ja zilweks spehtu sawu ahrapasuli pahrwehrtit weenâ azumirli, ja winsch spehtu laiku isnihzinat, tad winsch buhtu wiswarens, tad winsch buhtu Deews.

Kapehz jebkura bauda pastahw laika pahrwareschanâ? Filosofiski scho jautajumu gan war issklaidrot. Laiks un telpa ir diwi subjettivas kategorijas muhsu garâ, kuras muhsu ahrapasules attehojumu iskehmo. Mehns pasauli waram nogist tikai scho diwu nogidu robeschâs. Bet tatschu lehti saprotams, ka laiks ir muhsu gara eefschēja ilusija bes nekahdas objektivas ihstenibas. Dabâ ir tikai parahdibu fefofschana weena otrai, bet newis kahds laiks. Wisas parahdibas sawâs attežibâs weena pret otru ir drihs eepreekschejas, drihs fefofofschas; tās ir kâ rinkis, pee kura newar atrast nekahdu eefahkumu. Bet lai laika ideju aptwertu, wajaga eefahkuma, un schis eefahkums newar zits nekas buht kâ apsinas Es. Tas, kas preeksch manis bija ir pagahzne, un tas, kas pehz manis buhs ir nahfotne. Bes schi eedalijuma pagahtnê un nahfotnê naw nekahds laika sajhgums eespehjams, bet dabâ schis eedalijums naw, tas pastahw weenigi muhsu garâ. Laiks, kur sahka attihstitees sauku miglaji, apshimê preeksch mums radischanas eefahkumu, bet newis preeksch uniwersuma, kurfch toreif tapat kâ schodeen fastahweja is sauku sistemas daschdaschadatas attihstibas pakahpês. Uniwersums toreif nebija ne par sekundi wezaks waj jaunaks kâ schodeen, tapehz ka ikweena ilguma sekunde apshimê tiklab laiku sahkumu kâ galu.

Mums buhtu pilnigi skaidrs nogidums par uniwersumu, ja waretum atswabinatees no maldibas par laiku. Tad starp ahrapasuli un mums pastahwetu pilnigs peelahgojums. Bet tas nu naw eespehjams, jo tas prahtu pilnigu muhsu organisma paschwitati, kura lihdsinatos neefamibai. Bet saprotams, ka jebkura laika isnihzinaschana, kaut ari tikai pa dakai pawairo lihdsiwaru starp ahrejo pasauli un muhsu eefschêjo Es, zaur ko preeksch mums isnahf pilnigaks peelahgojums, ta ir bauda.

Grūhtaki jau israhdas apstribdet telpas objektīvo realitāti; bet atteezibā uš zilweku darbeem telpu war atwedinat uš laika kategoriju. Un pateescham mehš telpu wehrtejam pehž laika, kahds wajadšigs preeksch winas ismehrischanas. Ja mehš nukka laikā waretum wišur aiseet, tad mehš buhtum apbalwoti ar wišuribu un tad preeksch mums telpa nemaš nebuhtu, ja ta pat objektīwi pastahwetu. Ar pilnu teešibu šaka, ka pahrlabotee iswadajamee lihdselki pahrwat telpu; bet tas ir tikai isteizeena weids, jo pateesibā wini pamasiina laiku, kuresch wajadšigs preeksch winas zaurmehrischanas. Jebkura laika isnihzinashana israhdas par baudu, tapehž ka ta pawairo muhsu šajutumumu škaitu. Ja man buhtu arabeeschu pašakas šega, tad eš, dšihwodams Kreewijā, weenu wakarū eetu paštaigatees Neapelē, otru Parišē un trescho Mizā. Manas dšihwes weenmutiba tiktu pamasiinata; weenadā laikā man buhtu daudš wairak šajutumumu, tad preeksch mums laika nemaš nebuhtu, tā jau augšchā aprahdiju.

Ja nu šchos pšichologiskos wehrojumus isleetojam šozjologijā, tad redššim, ka ari te jebkura bauda atwedinama uš laika pahrwateschānu.

Wišpirms šakšim no pašwā peelahgojuma šahwokka.

Cedomasimees šew druwu no weeglas un augligas šemes un ka peeteekoschš leetus to dotā brihdi weldšina. Preeksch šchās druwās peelahgoschānas šawām wajadšibam, lai no tās dabutu bagatigas raschās, zilwekam wajadsetu nukka laika. Bet ja uš druwās atrodas daudš akmenu, tad zilwekam tos wajadšes nogahdat projam; ja leetus to peeteekoschi neweldšina, tad winam to wajadšes apuhdenot. Tā tad winam preeksch peelahgoschānas wajadšes wairak laika. Pirmā gadijumā bauda buhs leelata nekā pehdejā. Ja nu wišpahrinam šcho gadijumu un eedomajamees, ka uš šemes wišzaur atrodas augligi un labi weldšinati lauki, tad preeksch winas peelahgoschānas wajadšigais laiks lihdsinasees nullei, zilweka wajadšiba pehž baribas buhs daudš wairak apmeerinata, tā tad winam buhs daudš wairak baudu. Šau norahdija, ka zilweki puhlas uš to, pašauli pahrwehšt par dahrsu, bet ja šemes lode to wairak buhtu darijuse dabiskā želā, jo masak laika buhtu wajadšejis, wimu par tahdu pahrswehšchot un zilweze buhtu jo laimigata.

No šoziala weedokka jebkura ihpašchiba atteezas uš laika kategoriju. Weens lauks no puhrweetas war dot 20 puhruš labibas, otrs tikai 10 puhruš. Šapehž nu šaka, ka pirmā lauka šeme ir labaka nekā otra? Weentahrschi tapehž, ka pee pirmā war eetaupit laiku. Pirmā lauka augliba pamatojas uš tam, ka trihs wišri, kuri — teikšim — strahdā 40 štundas un rascho 20 puhruš labibas, šamehr otra lauka neaugliba dibinajas uš tam, ka tee pašchi wišri to pašchu laiku strahdadami rascho tikai 10 puhruš. Tā tad pirmais lauks it uš puhru pašija 2 štundas darba, šamehr otrs 4 štundas.

Šapat tas ir, kad runā par labu mašchinu. Ša ir tahda, ar kuru war eetaupit laiku. Cedomasimees drufajamu mašchinu, kura pa štundu nodrukā 400 ekšemplarus, un otru, kura nodrukā 60,000 ekšemplarus. Mehš šakam, ka pirmā mašchina ir šlittaka, nepilnigata par otro. Šapat

šakam, kad mašchinas šakš strahdat, ka winas labi eet, ja neestahjas nekahds kaweklis, ka darbu nekās netrauzē, wahrdū šakot, ja mehš nepašaudejām laiku.

Pilnibu teešchā šamhrā ar laika pahrwateschānu šaštōpam ari biologijā un politikā. Šam nerwu štraume no ahrejeem galeem uš nerwu žentream tel lehnak, tas kustonis ir nepilnigats par otru kustoni, pee kura šchi štraume tel ahtrati. Zilweks, kas drihsak špehž apšert, to winam isššaidro, inteligentats par to, kas tik ahtri neapker. Dtrup wišai žentrallijetai un despotiski walditai šemei ir nepilnigas cestahdes, šaisni tapehž ka tur pilšonu inijatiwa ir loti aprobeschota, tas ir tapehž, ka pilšoni tur pašaudē daudš wairak laika.

Wišpahrim war teikt, ka žiwilijazija atwedinama uš laika apšpeeschānu, un proti no dashchadeem weedokššem.

Žiwilijazija ir lihdsiga apgaismibas progresam. Bet apgaismots zilweks ir tas, kura garigais apwahrsnis telpā un laikā ir loti pašchš. Wišsch aij tam war šew uštahdit loti augstu idealu. Bet jo augstak ideals, jo wairak laika wajaga ka šašneegschānai. Aij tam jāsteidšas, jātaupa minutes. Ja kahds zilweks nekštwer eespehju, pa deenu noššehgt daudš isdewigu tirdšneezibas nolihgumu. tad winam aiseet ilgs laiks ar šarunam par neezigu leetu pahrdoschānu un pirkšchānu. No tam želas besgaligā kauleschānas, kahda šastopama pee maš žiwilijetām tautam. Bet žiwilijetais zilweks šaprot, šawu darbibu isplahtit pa wišu pašauli un ženschas pee tam, preeksch itweenas šawas operazijas wajadšigo laiku šaiššinat uš beidšamo. Šchi redutšija jeb šaiššinaschāna ir žiwilijazijas gradu mehšs. Šarunu „Times is money“ (laiks ir nauda) isgudroja angli, kuri nostahjuschees šaimneeziskās kustibas preekschgalā.

Žiwilijaziju un laika eetaupijumu war identifižet ari no žita weedokka. Pee mešchoneem un barbāreem eespehšjamo baudu škaitš šaiššinatš uš wišmasako, tur tad ari redšam indiwidus štundam šehdam bes it nekahda darba. Bet jo wairak attihštita šozialā organizazija, jo wairak paleelinajees baudu škaitš. Žiwilijazijas šposchums šahw teešchā šamehrā ar baudu eespehšjamibu. Parišneeks no rihta war noklaušitees šahdu profesoru Šorbonā, tad aiseet uš šahdu konžertu, pehž tam paštaigatees eeksch Ruā de Bulonj un wakarā wehl apmeklet šahdu balli waj teatri. Šhš šakot, parišneekam ispreezu ir leels škaitš. Šapehž Parišē ir loti leels žiwilijazijas žentrs. Bet nu ari šaprotams, ka jo intensiwaka ir dšihwe, tas ir, jo wairak war paleelinat no ahreenes nahkoscho eespaidu škaitu, jo wairak ari wajaga aprobeschot laiku, kuru war isleetot itkurai baudai. Šapehž zilweks teet dšihšs, tihri negatiweem ušdewumeem nolemto laiku žif ween eespehšjams šaiššinat, tas ir teem ušdewumeem nolemto laiku, kuri pašchi par šewi nekšahdā nekahdu preeku, bet tikai eespehju šašneegt preeku, tā tad preeksch šaimneeziskās raschoschānas nolemto laiku, kuresch ir tikai lihdselkis, bet nekahds mehškis. Ari no šchi weedokka war teikt, ka laika pahrwateschāna isnahšt uš baudu.

Šai man beidšot atkautš, uš šahdu ašumirkli atšahšt šchi

darba robesčas, un norahdit us to, ka augstatais psichiskais baudījums, ekstāze, lai ta nu zehlfes zaur religiju waj zaur mihlestibu, istehlojas kà azumirkligs laika sajehguma sudums. Sawos mistiskos redsejumos nogrimuschee tigege, zaur kaislibu apmulšinatee eemihlejufchees pilnigi aismirš, zik ahtri stundas aistek.

Wisu teikto waram fanemt kopā fetoschos wahrdoš: itweens zilweku spehka patehrinsch jau no firmās senatnes zensčas, muhsu planetu wisihfakā laikā peemehrot sawām wajadšibam, kas isteizams tai formulā, ka jebkura zilweka zenschanās gala mehrkis ir, panahkt wisleelakās sekmes ar wismafakām pušlem.

Kas kawē muhsu labibas tirdsneezibas usfelfšanu?

Pagahjufchā gada bagatā rascha ir dewufe neween pee mums Baltijā, bet wispahrim Kreewijā tahdu labibas daudsumu, kahds Kreewijas labibas tirgū reti bijis. Kà runā, tad gluschi waj titpat bagata rascha bijufe Kreewijā tikai 1871. gadā. Bet toreis labiba koti daudš weetās tikufe bojata no pastahwiga leetus, kas toreis ildšis pa wisu labibas eewahfšchanas laiku lihds pat wehlam rudenim. Pagahjufcho rudeni turpretim labibas eewahzamaš laiks pee mums bija deesgan labs un kas ween naw aisgulejufchi, tee eewahfufchi un aptuhlfufchi labibu it faufu. Tāpehz ari graudi ir flaišti un wehrtiba teem augsta. Sewifufchi leela nofihme ir faufš eewahfšteem kweefcheem. Tahdu kweefchu wehrtiba labibas tirgū tuhlin pazefas par 15—20 kap pudā, daschreis pat ari wehl wairaf, jo no tahdeem graudeem ir pawifam zita baltmaise, nekā no leetu dabujufcheem. Jau tuhlin pee mihklas to redsam: No faufš eewahfšteem kweefcheem maltu miltu mihkla ir daudš wijigata un breedigata un maiše pate zehlaka un baltaka, nekā no leetu dabujufchu graudu milteem.

Pagahjufcho rudeni, ar weenu wahrdu fatot, Kreewijā sawahfta ne labiba, bet selts. Tahdu labibu nu wajadsetu kà eefšfemes, kà ari ahrsemju tirgotajeem pasteigtees fa-pirkt, kà saka, pa galwu, pa kaslu. Saufu labibu tatschu war usglabat ilgatu laiku un laist tad to tirgū wehlat is krahjumeem. Ne jau weenmehrbuhs bagati gadi. Tāpehz naw flitti, ja labiba atrodas us preefchu krahjumā. Muhsu labibas tirgotaji to fina it labi. Pateefbā tas ari teek tā darits. Wolgas leelmelderi, peemehram, fapehrf milfigus kweefchu krahjumus us preefschdeenam. Tapat ari us ahrsemju tirgeem schogad teek issuhtiti tik milfigi labibas krahjumi, kà wehl waj gluschi nelad.

Bet te nu japeefihmē, ka muhsu iswedu labibas tirdsneezibai ir tik daudš daschadu kawekku kà waj nekur zitur. Lai nemam tikai labu fatifsmes zeku truhfumu un gluschi waj pastahwigos labibas suhtijumu fastrehgumus us muhsu dšelszefekem, zaur ko waj gluschi nelad naw eefspehjamš labibu noteiktā weetā laikus peefuhtit. Wes tam wehl daudsumš labibas uspirzeju nem milfigu „muitu“ no muhsu labibas un sadahrdšina tās nosuhtifšanu pehz peederibas. Ir tihri brihnums, zaur zik daudš rokam neet muhsu labibas puds, lihds tas fasneeds sawu gala mehrki. Bet tas wiš wehl ir tihrais neeks, falihdšinot to ar muhsu labibas tirdsneezibas wisleelako faunumu. Schis faunums ir — muhsu l a b i b a s t i h f c h a f a m e h f l o f c h a n a.

Leeta ta, ka muhsu labiba, fewifufchi kweefchi un ausas,

kurus wiswairaf peeprafa ahrsemēs, tai daschadu uspirzeju un tirgonu rokās nahkot, teek no teem pagalam samehflota un sabojata. Uspirzeji, kas fuhta labibu tahkatu — pretim tās gala mehrkim, neween peemaiša labakām labibas sortem kreetni daudš flittakas, bet, kà jau teikts, pat wehl to pilnigi samehflota peemaisot tihri labai labibai daschadus mehflus: nesahles un — pat smiltis, lai ta isnahktu smagata.

Tahda nekreetna rihziba no to muhsu tirgotaju pušes, kuri fuhta labibu us ahrsemem, kaitē milfigā mehrā wisai Kreewijas labibas iswedu tirdsneezibai. Ahrsemju tirgotaji, jau eepreefch to finadami, ka Kreewijas labiba ir samehflota, nowehrtē to pa laikam daudš sematu par winas ihsto wehrtibu. Un tas nu gulstas kà smaga naša us schai finā pawifam newainigeem labibas raschotajeem — muhsu semkopjeem. Labibas tirgotaji paschi tur nezeefch neko. Labibas zenas ahrsemēs tatschu ir noliktas semas un wairaf wini newar maksat. Gan wini finās, ka teem tur nebuhš nelas jasantē. Zik ihsti mehflu: nesahfu un smilfchu pee labibas klahť japeeleek, lai pelna wineem isnahktu wehl kuplu kuplā, to wini aprehkinās it smalti. Kas tew druwas kopejam tur par dalibu janem.

Kreewijas labibas, it ihpafchi kweefchu, maitafšana no mums aprahditā weidā eefahkās jau pagahjufchā gadu fimtena astondefmitos gados, un no ta pascha laika Kreewijas kweefchu zenas, neklatotees us wisu graudu labumu, pastahw pasfaules tirgū aishweenam daudš semakas, nekā Amerikas kweefchu zenas, kureenes kweefchi pehz sawas dabifkas wehrtibas stahdami sematu, nekā Kreewijas.

Schis aprahditās nebuhfšanas deht par ifkatreem miljonu tšchetwerteem Kreewijas kweefchu, kuruš iswed, peemehram, us Angliju, mums zekas saudejumi par apmehram 800 tuhftofschu rubkeem jeb 8 kap. no ifkatra puda. Ja wideju kweefchu raschu rehkinam tikai us 80 pudu no defetinas, jau tad mums saudejums zekas us 6 rbf. 64 kap. no defetinas. Un wiš tas janēs, kà jau teikts, weenigi semes turetajam — sehjejam, jo tirgotajš, ja ween nestahfees tur zekā kahdi ahrfahrteji apstahfti, te nesaudēs ne kapeikas, ja wehl schai juzekli labi nenopelnis.

Koti interesantu atfaufmi par Kreewijas labibas tirdsneezibu lasam „Now. Bremjā“ no Kreewijas general-konfula Danzigā (juhtras zeksch us Wahziju).

Pehz tur nodrukata generalkonfula pastaidrojuma redsam, ka pee muhsu labibas zenu leelistās krichanas ahrsemju tirgos, kà ari pee labibas peeprafijumu masina-

ſchanas ſoti leelā mehrā eſam wainigi mehſ paſchi. Wiſ-
leelakā waina pee tam ari peh3 generalkonſula atſinuma
kriht uſ freewu tirgoneem, ſewiſchi uſ ſhakeem uſpirzejeem
un agenteem, kuri, labibu wagonos lahdjeot, pa laikam
peemaiſot labakām ſortem ſliktakā un beeſchi ween tai
peejauzot pat daſchadus mehſluſ. Zaur tahdu rih3ibu nu
iſnaht, ka muhſu labibas raſchotajſ ſanem neween ſemaku
zenu iſ no Labibas puda, bet wiſch ſaudē ari maſku
par labibas atkritumeem, kuruſ iſleeto lopu baribai un
par kureem ahrſemēs maſſā 21—23 markas par zentneru,
jo projam wehl neweenam zitam, kā tikai winam paſcham
jaſamaſſā ari labibas pahrtihriſchanas iſmaſſa ahrſemēs,
kā ari jaſamaſſā pilnigs Labibas ſuhtifchanai noliktaiſ
dſelſzefa tariſſ un muitā — par mehſleem. Scho
ſaktu ſtarp zitu ir konſtatejuſe ari „ſinantiſchu miniſtrijaſ
ſewiſchā nodaka atteezoteeſ uſ muhſu labibas tirdſneezi-
bu“ (ſt. 1904 г. Результатъ изслѣдованія хлѣбовъ Изд.
М. Фин., по хлѣб отд.). Tapat ari Karalautſchu (Kenigs-
bergas) konſulſ ſchehlojaſ par muhſu labibas kaitigu
ſamehſloſchanu un aiſrahda, ka ſtarpiba ſtarp tihru kweeſchu
un ſamehſlotu kweeſchu zenam ſneedſoteeſ pee 16 kap. no
puda. Hamburgas generalkonſulſ rakſta, ka ahrſemēs
wiſpahrim eſot iſplatiſas domas, ka Leepajā, Odeſā
un wehl zitās weetās daſchas firmas tihri ſpeziali no-
darbojoteeſ ar to — ſamaiſit labakāſ labibas ſortes ar
ſliktakām. Pee tam daſchas nepeeteekot ar to ween wehl,
bet peemaiſot labibai ari wehl tahdaſ leetas, kuraſ ar
to neeſot nu gluſchi it neka kopeja. Londonas general-
konſulſ apgalwo, ka ahrſemju labibas tirgoni wairſ ne-
tizot pat ari ne paraugeem, kuruſ teem peeſuhtot Kreewijaſ
labibas pahrdeweji. Gulaa konſulſ norahda uſ weſelu
rindu krahpſchanu zaur labibas ſamaitaſchanu un ſa-
mehſloſchanu. Marſekas generalkonſulſ norahda, ka leelā
ſtarpiba ſtarp Kreewijaſ un zitu ſemju labibas zenam eſot
iſſkaidrojama weenigi zaur to, ka pee muhſu labibas pa
laikam mehſot buht klahſ pahraſ daudſ daſchadu zitu pee-
maiſjumu. Tapat ari muhſu Italijaſ konſuli leezina, ka
peh3 ſawām iſhtajām ihpaſchibam Kreewijaſ kweeſchi tur
teekot tureti par wiſlabateem. Bet nelaiſe eſot tikai ta,

ka ſcho labibu aiſween ſanemot pahraſ ſamehſlotu. Tā
tab wiſur weenſ un taſ patſ.

Daſchos gadijumos uſ ahrſemem ſuhtamās labibas
ſamehſloſchana peenehmufe pat tik leeluſ apmehruſ, ka pee
kweeſcheem tiziſ atraſiſ pat lihdi 20 procentu mehſlu, t. i.
weſela peeſtā daka no wiſa Labibas ſuhtijuma ir
bijuſchi — mehſli!

Schini labibas ſamehſloſchanas nebuſchana, tab ari
meklejami wiſas muhſu labibas tirdſneeziſas neweiſmeſ
galwenee zehloni. Tatiſchu ne nu pate tirdſneeziſa zaur
to tik daudſ zeeſch, bet, kā jau redſejam, wiſwairak gan
muhſu lauffaimneeziſa.

Gruhti jau nu gan ir pret ſchahdu ſaunumu karot, bet
tatiſchu kahduſ nebuht lihdiſekſuſ deretu gan pamehginat.
Nebuhtu it ne pawiſam daudſ praſtiſ, ja wainigoſ ſaktu
pat kriminallikumu zekā wajat — kā krahpneeſuſ.

Labibas tirgotaju mantkahriba tihri apbrihnojama un
labibas raſchotajeem ir pahraſ gruhti ar ſcheem „kungeem“
zihniteeſ. Ziſ daſchneſchadi wini labibas raſchotajuſ
ari zitadā ſinā iſmanto par to buhtu daudſ ko rakſit.
Peewedifim te tikai weenu peemehru.

Auſas, ſewiſchi Baltija un Kreewijaſ zentralgubernāſ,
pagahjuſchā gadā bija ſewiſchi labi iſdewuſchāſ. Iſdewu-
ſchāſ neween daudſuma, bet ari labuma ſinā. Peeperaſi-
jums ahrſemēs peh3 tam pa laikam jo leelſ. Tomehr
zenaſ uſ rudenſ puſi leeliſti kritāſ. Leepajā julija mehneſi
auſaſ uſ ſeptembra un oktobra mehneſchu peegahdajumu
wehl lihga par 82 kap. pudā, bet lihdiſ tikai daſchi maſaki
lihgumi bija noſlehti, tuhlin taſ nokrita uſ 66 kap. pudā,
kaut ari eemeſlu preekſch tam nebija gluſchi nelahdu.
Tatiſchu, pahrdewejeem atturoteeſ, pret paſchu rudeni taſ
wehl maſleet pazehlaſ.

No pahrdofchanas attureteeſ tomehr paſpehja ne wiſi.
Naudaſ wajaſſiba leelu daku ſpeeda pahrdot taſ par zenu,
kahdu dewa. Tirgotaji prot apſwehrt it labi lauffaimneeka
itreiſejāſ naudaſ wajaſſibaſ un iſmanto tad to uſ nebehdu.

Teeſcham buhtu laiſ lauffaimneekem kā nebuht pret
teem uſſtahteeſ. Bet taſ panahkamſ weenigi kopejeem
reſp. weenoteem ſpehkeem. —uſch.

Daſchi walodas jautajumi.

R. Mühlenbacha atbilde W. Egliſcha kungam.*)

Manſ ihſaiſ apzerejums par W. Egliſcha Elegiju
walodu pamudinajiſ W. Egliſcha kungu garu atbildi
„Mahjas Weeſa“ ſchurnala 50. numurā nodrukāt.

Sparigā wahrdu burſmā wiſch daudſ tur runā, bet
nela neiſteiz: wiſch dod Sin. Romiſjai mahjeenuſ, kahdi
wihri tai buhtu par goda beedreem jauſnem; wiſch rakſta
tur par neiſglihtoteem tautaſ ſkolotajeem un par wakar-
eiropiſti iſglihtotū publiſtu, par manu kulturāſ un iſgliht-
tibaſ truhtumu, tapeh3 ka eſ eſmu eedroſchinajeſ uſ wina

*) Ziſ „Latwijaſ“ 6. num. ſch. g.

man neſaprotamo walodu un wina walodas kkuhdam aiſ-
rahdit; wiſch aiſnem ſawāſ eezeenitāſ fraſeſ pat walodas
attihtibu un ſilologijaſ pamatlikumuſ, kuruſ eſ eſot no-
gulejiſ tāpat kā 19. gadu ſintena ſmboliſtuſ un klaſikuſ;
wiſch min tur ſlawenu wihru wahrduſ beſ gala (W.
Egliſcha kunga walodā runajot „beſgala“!). Bet ne Sin.
Rom. ezeſamee goda beedri, ne neiſglihtotee tautaſ ſkolo-
taji, ne wakar-eiropiſti iſglihtotā publika, ne ſilologijaſ
pamatlikumi, ne ſlawenu wihru wahrdi neſpeh3 kkuhdas
par nekuhdam padarit. Wiſi te tik war buht ar

mani weenis prahtis, faufdami weenâ balsi: Nebojajeet walodu.

Kapeh; W. Eglischa kungs tà eezeenijis wahrdu swahrgufus? Tee jau war kailo satura tufschumu apsegt tikai weenteeffschu, bet newis wafareiropeiski isglichtotas publikas preekschâ, kurai winsch sakas rakstam sawus rakstus.

Kà W. Eglischa kungs raksta, to apgaismofim te ar kahdu peemehru: „Bet otteezotees ari us Mühlenbacha spezialarodu — walodneezibu, jateiz, ka par walodas iszelschanâs jautajumu, par winas attihstischanos un sewischi attihstischanos individuêlâ mahklas darbâ, par to til dšihwi un dšiki rakstijis Potebnâ, bet jo sewischi Darwins, A. Weselowstis, Mühlenbachs waj pawisam naw painterefejes, jo selta pateefiba, ka ne mehš efam walodas peh; bet waloda muhsu wajadšibu un dšihwes preeka peh; Mühlenbacham naw wehl sinama.“ Tahds wahrdu sawahrstijums war gan neisglichtotam puhlim miglu azis laist, bet itweens žif nezif isglichtots žilweks isbrihnejes waižâs, kur tad te Mühlenbachs isškiras walodas attihstibas jautajumâ no mineteem sinatnes wihreem. Waj tad tee kaut kur mahza, ka walodu bojat atkauts? Ari wiš fchee minete wihri sau; Nebojajeet walodu.

Gandrih; wiša W. Eglischa kunga atbilde fastahw no wispahrejem, pee leetas nepeederoscheem teikumeem; bet daschâs weetâs ir kaut kas lihdsigs atbildei us maneem aifrahbijumeem. Tapeh; peegreesifimees schim weetam.

Sawâ apzerejumâ esmu aifrahbijis, ka W. Eglischa kgs neweikli leeto apwidus wahrduš un jaunwahrduš, sablihwedams tos weenâ teikumâ til leelâ mehrâ, ka žaur to wina waloda top nesaprotama, peemehram:

Murdeja (!) padebes leefmaini karšts,

Laištijâs sibenu spihganais (!) stwaršts (!).

Uš augstakâs klints

Starp negaiša sehreem (!)

Kà saka žints (!)

Stihds (!) pretim sibens wehreem (!)

(mana dimantpils.)

Es waižaju, kas ir „negaiša sehri“, kas „sibens wehri“, to nosihmê „stihds pretim“. Uš scheem waižajumeem W. Eglischa kungs naw warejis nelo žitu atbildet, kâ: „Mühlenbachs nu negribejis atšiht manis leetoto: murdeja, twaršts, spihganais, kuri jo sewischi sihmigi preeksch dšejoka, kurâ tee leetoti, un wispahri preeksch manas individualitates, kahda ta parahdijâs Elegijâs.“ Bet waj tad W. Eglischa kunga individualitatei peemiht nelaiime, sawirknot wefelu wirtni apwidus wahrdu un jaunwahrdu weenâ teikumâ, tà kâ teikuma saturaš nemas, waj wismaf-gruhti saprotams?

Par apwidus wahrdu un jaunwahrdu pretineeku neefmu nekur uštahjees, kâ to man W. Eglischa kungs grib usteept, — tee war, weikli leetoti, tikai walodu kuplinat, — bet gan pret scho wahrdu neweiklu farindoschanu weenâ teikumâ. Rakstneekam weenmehr jahihkojas tà, ka pašstamu wahrdu apfahrtne dara weegli saprotamu jaundarinatu wahrdu waj apwidus wahrdu. Pee tam, saprotams, weenmehr jaewehro, ka jaunais wahrds darinams walodas garâ, — peh; walodas litumeem.

Atfaukdamees us tautas dseefmam: aif peetufa newareju, tehwa durwu daeedama, ap ša gauschi raudajos, W. Eglischa kungs schehlojas, ka es winam negribot „atkaut ne tradizionelâs licentia poetica, atteezotees us wahrdu pahrlischanu“ fetofschâ pantinâ: kaut ari kâ wehrgs winsch dara til to, „ko gara wehl spehš“. Bet tautu dseefmâs nekur tahds teikuma ložektu ismeschigijums naw fastopams, ar to waretu aifbildinat W. Eglischa kunga „ko gara wehl spehš“.

Kapeh; W. Eglischa kungs sawu kühdu domâ aifstahwejis ar pirmajeem diwi pantineem, tas man pawisam nesaprotams. Treschais pantinsch „ap ša gauschi raudajos“ neapdomigu nemahfuli gan war pawedinat us nepareisam domam, ka te pat tautas dseefma ar walodu warmahzigi rihojas ritmam par labu, kâ to ari W. Eglischa kungs apgalwo; bet walodas pratejs tur neatradis nekahdu walodas warmahzibu, nedomâs, ka „gauschi apšaraudajos“ ritmam par labu pahrwehrtis par „ap ša gauschi raudajos“, sinadams, ka te fastopamas wezas walodas atleekas no ta laika, kur atgreeseniskais weetneeka wahrds „ša“ wehl nebija kopâ faudšis ar isteifmes wahrdu (stat. Endselina rakstu Rig. Latw. Sin. rakstu fr. XIII., 12.). Waj te nebuhs pat W. Eglischa kunga neisglichtoteem tautas skolotajeem japasmihn par W. Eglischa kunga flawenajeem filologijas pamatlitumeem?

Sawâ rakstâ jau peerahdiju, ka tahdi teizeeni, kâ W. Eglischa kunga „besgala (!) meerigs, besgala (!) zeets“ latweeschu walodâ naw it nekâs; jo war gan šagit besgala laime, besgala meers, besgala aplamiba, tapeh; ka tahdos teizeenos genetiwš „besgala“ atkaras no fetojoscha leetas wahrda; bet teikumos, kuros naw leetas wahrda, kufsch tahdeem salikteneem waretu deret par atbalstu, saprotams, tahdi saliktenei naw leetojami, bet weenigi satifmes wahrds „bes“ ar peederoschu ložijumu: bes gala meerigs, bes gala zeets, bes gala puhletees u. ž., waj ari besgaligi meerigs, besgaligi zeets, besgaligi puhletees. Szaito paškaidrodami, minefim te wehl kahduš lihdsigus peemehrus: besbehdu jeb besbehdiga dšihwe, besdrehbes kaschots, besdarba strahdneeks, besfaules wakars, besprahta jeb besprahtigs žilweks, besjobu mute, besdibena esers u. ž. Pee tahdeem peemehreem neweens latweetš neatdurfees; bet dširdot kahduš wahrdu sawahrstijumus, kâ W. Eglischa „besgala meerigs“ waj ari tahdu, kâ: winsch dšihwo besbehdu, besprahta (besbehdigi, bes behdam, besprahtigi, bes prahta weetâ) šajutis itweens latweetis, kam naw pahrleeku trula walodas apšina, tanis rupjas kühdas.

Bet ko us to W. Eglischa kungs atbild? „Ari dattiliftee besgala, besmalas, beslaika, bestlpas, besnaida, besmihlas wismaf ritmistâ walodâ, kura no profaiskâs atškiras kâ debes no semes, leetojami pilnigi (to „pilnigi“ te nosihmê, naw saprotams) un nemas naw wajadšigs wehl teem klahst peelikt substantiwus.“ Waj ta ir atbilde? Te jau naw peerahdijumu ehnas. Deemschehl jafaka, ka wafareiropeiski isglichtotais W. Eglischa kungs žitabi nemas nemahk rakstis, kâ: tas ir tà — un leeta beigta. Waj tad dšejas walodâ kühdas ritmam par labu atkaujamas? Ko

šaka W. Eglischa filologijas pamatlitumi par muhsu wai-
zajumu? Pee kahdas wahrdu schkiras peeder „besgala“
tahdos teizeenos, ka: besgala meerigs? Pehz kahda pa-
rauga „besgala“ te leetots? Kahda brihwa asoziazija un
paralelkonstrukzija, par to W. Eglischa kungs runa sawa
atbildē, pawedinajuse winu us pahrrunajamo kshudu?
Profas waloda, šaprotams, atschkiras no dsejas walodas,
bet ne tahda šinā, ka dsejas walodai buhtu atkauts walodu
bojat, pret walodas garu rakstīt.

Swaigshnu gans breens (1)

Swaigshnesera felgā —

Chaosā welgā

Stahwu es weens.

Schee pantini man nesaprotami formas „breens“ deht.
Paluhstofmees, kahds pastaidrojumš W. Eglischa kunga
atbildē fastopams: „gari un širdigi winsch (Mühlenbachs)
mani aprahj par atskanam: breens — weens, klints —
zints. Bet ari schahdas atskanas pee wiseem klaskeem
drošchi ween atkautas: breens ir apostrofets breenus.“
Kas tas par pastaidrojumu? — Kas ta par atbildi? Šiti
W. Eglischa kunga garā. Man ne prahtā naw nahzis
minetās atskanas nopatat, bet es pahrmetu, ka W. Eglischa
kungs atskanu deht boja walodu, „zinis“ weeta leetodams
„zints“ un „breen“ weeta „breens“. Ar aishahdijumu,
ka „breens“ ir maleneeschu diwdabis (-breenot), naw nekas
isfkaidrots; ka breens pehz formas ir maleneeschu diwdabis,
to jau atsinu sawā apzerejumā, bet diwdabis minetā sa-
karā pawisam neweeta; newareju eedomatees, ka W. Eg-
lischa kungam weenalga, waj kahda forma weeta waj
neweeta. Usrakstisim wehl minetos pantinus, tikai male-
neeschu „breens“ weeta leetodami parasto diwdabi breenot:
„Swaigshnu gans breenot swaigshnesera felgā — chaosā
welgā stahwu es weens.“ Waj ikweens te nesapratis, ka
diwdabis te ka atstahstama isteikšme padara wifus šchos
pantinus par pilnigi nejehdšigeem? Waj tad W. Eglischa
kungs pats sawām azim nekad naw redsejis „swaigshnu
ganu“ breenam „debefu felgā“, ka winam tik parasta pa-
rahdiba jastahsta atstahstama isteikšme? — Kapehz te W.
Eglischa kungs leetojis neweeta maleneeschu diwdabi
„breens“? Weenigi tapehz, lai dabutu atskanu wahrdam
„weens“. Waj tas naw drusku par daudš?

Kad W. Eglischa kungs tahdas neweeta eekrautas
formas un rupjas walodas kshudas luhfo attaisnot ar at-
saulšmem us zittautu klaskeem, tad ta ir šcho klasiku sai-
moschana. Ja W. Eglischa kungam nepatiktos tā ispluhst
wispahrejās frahšēs, ja winsch luhlotu sawus apgalwojumus
peerahdit ar peemehreem, tad winsch tuhda pahrlēzinatos,
ka zittautu klasiki, pat wismasakee zittautu garini nekur tā
neboja walodu atskanam par labu. Lihdšigi peemehri gan
atrodami zittautu joku lapās, kur walodas šagrosijumi pee-
laišti laštaju pašmihdinashanai:

Zwei böse Buben mit Revolvern

Bermessen sich ins Volk zu polvern. —

Neweenam kreewu dseefmineekelim nenahšs prahtā at-
skanam par labu šakropot взять, возьму par возмилъ,
везьму. Tahdas kshudas war tik fastapt bahrinu tautu

dsejā, kur dseefmineeki prot pa laikam kahdu šweschu wa-
lodu daudš labaki nekā sawu, kapehz tad aish netihras
walodas apšinas atskanam par labu atronamas schad tad
tik rupjas un negehligas kshudas (par. peem. breens,
wird u. z.), kahdas naw fastopamas pat muhsu laikrakstos.
Ar to man ne prahtā nenahš apgalwot, ka muhsu awischu
waloda labaka nekā dsejneeku waloda, ka to man W. Eg-
lischa kungs grib usteept.

Pahrpratis mani W. Eglischa kgs atskanu warmahšas
šinā. Es nosauzu atskanas par warmahšam, eewehrojot
winu pahrlēeku leelo waru par dseefmineeku. Bet W.
Eglischa kgs mani pahrapradams, atteezinajis atskanu war-
mahku us fewi. Kas, ka W. Eglischa kgs padodas atskanu
warmahšibai (weens — breens, Stikšs — plikš, wird
(= werd) — dšird, wirdot (= werdöt) — dširdöt), to
jau nekahdā šinā newar dehwt par atskanu kungu, ne wehl
par atskanu warmahku, bet par atskanu gaitineeku waj ari
par atskanu brunineeku, kas pallausa sawai atskanu širds-
pukitei walodai par postu.

Atskanu šinā ar W. Eglischa kgu nekad nesapratismees.
Es newaru atšiht pilš (1 krihtoššs) — šils (1 steeptš)
atzentu šarpibas deht tikpat maš par teizamām atskanam,
ka pods (šwars — ar steepo o) — pods (trauks — ar
laustu o). W. Eglischa kga aušim turpretim minetās at-
skanas (šils — pilš) isklaufas gan tapehz par tihram,
jautām, ka winsch, ja nemaldos, zehlees no apgabala, kurā
steepo un krihtoššo atzentu nemas neišškir. Bet seed —
eet es newaru tikpat maš par atskanam usluhtot, ka: tad —
šlat, kahpj — glahbj, kapa — kaba, kahta — schahda, waj
ari kreewu porъ — урокъ, родъ — тотъ. Kad W.
Eglischa kgs seed — eet usluhfo par jautām atskanam,
pee tam dišmanigi parastajās frahšēs man noleegdams
wiselementarakās ritmikas litumu pašišchānu, tad tas
warbuht isfkaidrojams ar kahdu kaiti W. Eglischa dširdes
organā, wai warbuht ar to, ka W. Eglischa kgs peemehro
latweeschu walodai wahzu walodas metrikas litumus, kur
d, h wahrdu beigās isrunajami ka t, p: p. p. der
Tod — rot.

Wišwairak man jabrihnas, ka šekoššos pantinos W.
Eglischa kgs atron jaukus pareišus pentametrus, pahr-
mesdams man manu nešinaschānu:

Pahrleet walgmi man nekauj, ak Muša! pahr pahrpilno
mehru.

Pahrpilnā Doma šlihpētā Formā ka Mušschiba breeft.

Škaištums ir Samehra brahliš; bet Doma šuhd Mušschibas
šlawā.

Wehli man Škaištuma walgos Wareno Mušschibu šweest.

Trešchais un zeturtais pantinšch esot mušikalš, pareišs
„pentametrš bes žesuras“. Bet žesura ir pentametra dabas
šodols; tapehz „pentametrš bes žesuras“ naw pentametrš.
Ka es nemekleju šcho pantmehru weenmušigajos šakropo-
jumos pentametrus, pee tam bij wainigas manas domas
par W. Eglischa kgu, jo nekahdi newareju eedomatees, ka
W. Eglischa kgs nemas nepašhtu pentametra dabu un
buhtu špehjigs, tahduš penterus par pentametreem us-
luhtot.

Kahda starpiba starp W. Eglišča kunga pentametreem un pareiseem, to ikveens atsihs, winus salihdsinot sawā starpā:

Dauds waram runat un spreesi, kahds usderums zilweka
dsihwei,

Tomehr pee gala nekad netiskim, tizi, mans draugs.

Skaidribu mirstigam prahtam ir flehpuse augstaka wara,
Zeret un minet war dauds, šaprast un sinat — neko.

(Weidenbaums).

Kad W. Eglišča kungs ar muti pa sawai parashai nelidotu pa sinatnes augstumeem, tad winsch waretu, ka peeklahjas, luhfotees drusku nopeetnaki sinatnes, un sewischki metrikas semajos sakumos un turpmat winsch sawu wakar-eiropiski isglihtoto publiku nepameelotu ar tahdeem „pentametreem“.

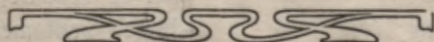
Par islofšānu formam esmu jau daudsfahrt issajijis sawas domas, ka tās tik raibina latweeschu walodu, nekahda labuma neatnesdamas. Ja wif rakstneeki sawu islofšānu sawadibas peejauktu rakstu walodas formam, tad nokkuktum pee Bahbeles torna walodas, zits zitu nesaprasdamees. Saprotams, katram sawas dsimtenes waloda mihka un jaula, bet te mums jaatsakas no lokapatriotisma, ka to zitas tautas dara. Ja kahds sawu islofšni pahreeltu mihl, tad jau winsch war wiszaur sawā islofšnē rakstī, bet newis walodu mistrot. W. Eglišča kungs schini jautajumā ir zitadās domās: winsch eeteiz brautschu (= brauzu) jautschu (= jauzu), pawisam nepareisi domadams, ka formas brauzu, jauzu esot eeweesuschās pehz ridseneeku islofšnes. Brauzu, jauzu u. z. ir pareisas likumigas formas, bet brautschu, jautschu islofšānu formas. Stat. Endselina rakstu Bezzenberger Beiträge 29, 181. Kapehz te atfazitēes no wezām parastām formam, kas rakstu walodā eeweesuschās, tahdām jaunām islofšānu formam par labu? Tad wehl winsch eeteiz tahdas formas, kā: mihks, tahks, sals, tapehz ka tas „isskanot dauds atturigaki“ nekā mihlsch, tahlsch, salsch, — ja teescham dauds atturigaki un attahkaki no latweeschu škanu likumeem, pehz kureem blatus stahwoščas škanas asimilejas sawā starpā. Bet kas par to. Mahte mihl sawu behrnu, kad ari tas kroplis.

Peezas manis usrahditās kluhdas W. Eglišča kungs atsiht par tahdām: 1) nepareisas peeturas sihmes, 2) nepareiso akusatiwu homunculum (= homunkulu), 3) nepareiso nominatiwu Stifš (= Stifša), 4) un 5) nepareisās formas wird, wirdot (= werd, werdot). Bet winsch atsihtas tik atturigi un tā schaudidamees, ka newar galwot, waj winsch nahkotnē tāpat nekluhdisees. W. Eglišča kungs p. p. raksta: „Dfird, dfirdot nerihmejas ar werd, werdot, bet ar manis isdomateem wird, wirdot, kas sinamā weeta un

nosihmē gan warbuht peelaischami, bet warbuht ari ne.“ Schi weeta dod gaischu leezibu par W. Eglišča kunga sinatni un par wina filologijas pamatlikumeem. Tā tad pehz W. Eglišča kunga domam dseefmineeks, atskanu klausehos eedams, war „warbuht“ walodu grofit un schkubit pehz atskanu warmahzigajām eegribam: ja atskana (dfird) prasa nesformu „wird“, tad „werd“ sabojā par „wird“, ja dseefmineekam naw pee rokas wajadsiģā atskana formai „murd“, tad winsch „warbuht“ sakropkos trescho personu „werd“ par „wurd“, tāpat dsendet, gremdet par dsimdet, grimdet atskanai dimdet par labu, waj ari dsimt, grimt par dsemt, gremt, kā teescham to dara Fallijs: Waj zilweks pats war dsemt (dsimt weeta) „Saltis“ Nr. 3, 45.

Weenu W. Eglišča kunga pantiku esmu pahpratis, lafdams (aiš man nesaprotamās konstrukcijas wils ar lokatiwu): kas wairs mani wils waj šis? kur rakstis: kas wairs mani wils waj šis? Par to luhdju W. Eglišča kungu mani atwainot.

W. Eglišča kungs usstahjas ari par walodneeku, man laipni mahjeenus dodams par walodas pareisibas jautajumeem. Tā tad mehš te sateekamees kā kolegi. Warbuht, ka man, kā wezakajam koleģim buhs atkauts sawam jaunajam koleģim aifrahdit us walodneezibas sinatnes stingrajeem prašjumeem, 1) ka pareisi jalasa walodneeku raksti, 2) ka ikveens apgalwojums nodibinams. Šchos sinatnes dibinatos prašjumus mans jaunais koleģis nemas naw eewehrojis. Ko lai šatu, kad W. Eglišča kungs starp žitām nepareisibām praweeto bes kahdas nodibinajuma ehnas, ka tahda manis pelā nesorma, kā „walstju“ literaturā nebuhs issklauschama? „Walstju“ ir tahda pat kluhda, ka „breedja“ (= breešča), „nihtju“ (= nihšču), „rihtstju“ (= rihšču, rihšchku), „pahstju“ (= pahšču, pahšchku); jo ka dj, tj latweeschu walodā pahwehščas par sch, sch tā ar stj par sch, sch; škanu kopa stj latweeschu walodā nemas naw sastopama. Tur teescham newajaga nekahdas filologiskās isglihtibas, lai waretu šaprast, ka, wahrduš lokot, nedrihtstam rābit tahdas škanu kopas (sche stj), kahdu latweeschu walodā nemas naw. Schi nesorma „walstju“, ja nemaldos, pasprukufi pirmo reisi tahdā Zanschewska rakstā kā drukas kluhda. Tahda nesorma, protams, war plahtitees labu laiku latweeschu walodas gara nepahrnemtu nemahfuku rakstos; bet drošchi waram zeret, ka nemahfukeem nekad nebuhs noteizeja loma walodas pareisibā. Kas tahdu nesformu aistahw, tas drošchi wehl naw eedsihwojees latweeschu walodas garā. Bet kas latweeschu walodas gara naw pahrnemts, tas kluhp un kluhdas latweeschu walodā, lai winsch buhtu pat geniju genijs. Tapehz waitaf nopeetnibas un masat jozigas uspuhtibas!

Gesta Berlings.

Selmas Lagerlöf romans.

(Turpinajums.)

Bet peenahza pusdeena un nama eemihneeki sahka sapulzetees. Labais Ferdinands, maigais tehwa dehlinšch, un mundrās meitas atgreesās ar aismemtajeem mehrrutkeem. Atspirdsinajees zaur medibam un ispedeschanos kahdā esera ahlingi, pahrnahza kapteins. Winsch atrahwa lozu, lai dabutu swaigu gaisu, un sneedsa Gestam roku, to filti speesdams. Un zeenigā kundse nonahza sihda apgehrbā ar platām spizem ap baltajām rotam, kuras ta wischehligi pasneedsa Gestam stuhpstit. Wisi apšweiza Gestu ar gawilem. Zoti un smeekli eelidoja pulkā tā us spahrneem. Atklaneja preezigi jautajeeni: „Kā tad nu eet jums pa Ekebi, kā labi isskatas tagad apsolitajā semē?“

„Tur tet peens un medus,“ winsch atbildeja. „Mehs tukšojam kalnus no dšels un pildam pagrabus ar wihnu. Tihrumi nes naudu: ar to mehš apseltam dšihwes ubadšibu; un sawus meschus mehš zehrtam preeksch bumbotaru un lapenu zelschanaš.“

Bet Ugglas kundse nopuhtās un smaidija par scho atbildi. Winas luhpam isspruka weens weenigs wahrbinšch:

„Poets!“

„Dauds grehtu man gut us firdsapinas,“ atbildeja Gesta, „bet dšejas gan neesmu usrakstijis wehl nekad neweenas rindinas.“

„Tu tomehr eš poets, Gesta, scha peewahrdina wairs nenometiš. Tu eš wairak dšēju peedšihwojis, nekā muhsu dšejneeki usrakstijusch.“

Wehla Ugglas kundse runaja ar wihu mihti kā mahte par wina isschkeesto dšihwi.

„Es esmu drošcha, ka wehl peedšihwoschu to brihdi, kad redšeschu tewi nobreestam par wihru,“ wina teiza. Un winam tas parahbijās til faldi, kucht usmudinatom us preekschu no schis laipnās kundses, kura bija til uštizama draudsene un kuras stiprā sapnotajas firds kwehloja mihlestitā pret leeleem darbeem.

Bet kad jautrā maltite bija nobeigta, sahlitā gata ar mehrrutkeem un kahposti un pihradšini noehsti un seemas šwehtku alus eedserts, kad Gesta winus ar saweem stahsteem par majoreeni un majoru un Brabijas mahzitaju bija isruhbinajis un ismihdinajis, tad peepešchi pagalmā isdširda swahrgulu skaneschanu un tuhliit pehz tam istabā eenahza kaunais Sintrams.

Winsch staroja aš labpatikas no pat plikā galwirus lihds garajām, platajām kahjam.

Winsch mehstajās ar saweem garajeem eskoneem un waibštija gihmi: us pirmā azu usmeteena wareja redset, ka winsch nahk tā sliktu šinu nesejš.

„Waj juhs esat dširdejuschi?“ winsch kauni waizaja, „waj juhs esat jau dširdejuschi, ka Anna Stjernhet un bagatais Dahlbergs schodeen Swantsejeeschu basnizā pirmo reis usfaukti? Winai wajaga buht ašmiruschai, ka ta fadereta Ferdinandom.“

Wini nebija dširdejuschi no tam ne wahrda. Wini bija istrubkuschees un skumigi.

Garā wini jau redseja sawas mahjas no mantam istukšotas, lai kaunais wihrs tiftu pee saweem paradeem, redseja pahrdotus sawus mihtotos sirgus un tāpat wezās mehbeles, mantojumu is wihu mahtes jaunibas mahjokka. Wini jau redseja beidsamees scho jautro dšihwi ar tās šwehtkeem un braukschanu no balles us balli. Lahtscha schinkim bija atkal nahkt galdā un behrneem bija jaet kalpot pee swescheem kaudim. Mahte mihti glahštija sawu behlu un lika tam sawust dšitu, nekad neisfhtstoschu mihlestitibas pluhsmu.

Bet — sche sehdeja Gesta Berlings wihu widū un tukstoschėjadi nodomi schahwās nepahrwaramajam zaur galwu

„Ei, ko!“ winsch sawa, „wehl naw laiks waimanat. Wihu scho leetu ir isdarijuse Swartsejeeschu mahzitaja kundse. Anna stahw pilnigi winas warā, kopsch ta dšihwo pee winas mahzitaja muischā. Wina ir to peedabujuse pee tam, lai ta Ferdinandu atstahj un nem wezo Dahlbergu, bet wehl tee naw salaulati un no tam ari nedrihst nekas isnahkt. Tagad es brauzu us Borgu un tur fahfikšhos ar Annu. Es grihu ar wihu parunat un gan isfraut to no scha mahzitaja un bruhtgana rotam. Es atwedischu nakti wihu schurp un tad lai wezais Dahlbergs wairs nekad par wihu nepreezajas.“

Un tā ari notika. Gesta dewās weens us Borgu, bes neweenas no jautrajām jaunkundšitem, bet pawadits no palizeju wiskarstatajeem wehlejumeem. Un Sintrams, kuschawileja preekā, ka wezais Dahlbergs tiks nu ismulkots, nolehma paliktees Borgā, nogaidit Gestas atgreeschanos ar neustizigo bruhiti. Sawadā labwehlibas uspluhdumā winsch eetina to pat sawā sakajā schallē — pašchas mameles Urikas dahwanā.

Bet Ugglas kundse isnahza ar trim farkanos wahkos eeseetām grahmatam laukā us trepem.

„Nem schis,“ wina sazija Gestam, kusch sehdeja jau kamanās, „nem un paturi tās, ja tew, kas fina, nelaimetos. Ta ir Korina, madamas de Stael Korina. Es ne labpraht redsetu, ka schis grahmatas nahktu sem ahmura.“

„Man allasch laimejas!“

„Ai, Gesta, Gesta,“ teiza wina un wilka ar roku pahr wina kailajeem mateem; „tu stiprakais un wahjakais zilweku widū! Zik ilgi tu us to patausees, ka muhsu, nabaga mirstigo, laime dus tawā rokā!“

Un atkal Gesta laidās prom pa leelsetu, wilts no melnā Don-Schuana, pawadits no baltā Kontreda un preekschā stahwoschā peedšihwojuma apšina pildija ta dwehfeldi ar gawilem.

Winsch jutās tā jauns eekarotajs; gars bija nahzis pahr wihu. Zelsch weda wihu gar Swartsejas mahzitaja

muischu. Wīnsch pee tās peectureja un apwaizajās, waj winam nebuhtu brihw aīswest Annu Stjernhet us balli. Sa, wīnsch to warot. Skaištā, eedomigā meitene eelafha pee wina kamanās. Kurfch gan newehletos labpraht pa-brauktees ar melno Don-Schuanu!

Ne, wīnsch mani un wezo Dahlbergu schodeen pirmo reis ussauza."

"Deewwahrdš, buhtu es to finajis, es nebuhtu tewis usajzinajis, fehstees man klahk kamanās! Uf to tu wari palautees!"

Un lepnā mantineeje at-bildeja:

"Es buhtu gan ari bef Gesta Berlinga tikuse Borgā."

"Tas tatschu pateefibā ir fshahde deht tewis Anna," fazija Gesta domigi, "ka tewim naw ne tehwa, ne mahtes. Nu tu efi tahda kā tu efi un newar tatschu tagad ar tewi tik smalki rehkinatees."

"Daudš leelaka fshahde ir ta, ka tu nepateizi agrak, tad mani buhtu warejis wifinat kahds zits."

"Mahzitaja kundse domā tāpat kā es, ka tew wajaga wihra, kurfch spehtu reisā is-pildit ari tehwa weetu, zitadi gan wina nebuhtu tewis ar scho wezo krafi kopā juhguše."

"Mahzitajeenei par to naw nekahdas datas!"

"Leelais Deewš, tad tu pate efi few flaišto wihru is-meflejufēs?"

"Tas wismas neprežē manis naudas deht."

"Ne, wetschi raugas tikai uf filām azim un farkaneem waigeem un nexri wini ir, ka tee tā dara."

"Ak, Gesta, tew wajadsetu kaunetees!"

"Bet apdomā, ka turpmat tu nedrihtsi wairs ar jau-neem wihreescheem tā rotafatees. Dejam un joteem nu ir beigās. Tawa weeta ir sofa stuhriti — jeb warbuht ari ka tu dofi preekschrofu partijai karschu ar wezo Dahlbergu?"

Tad wini fehdeja klusu, kamehr usbrauza stahwajā Borgas pakalnā.

"Es pateijos tew par laipno pawedumu. Dtreis tam nebuhs wairs tik drihi atgaditees, ka es brauktu ar Gestu Berlingu!"

"Mihku paldees! Man ir sinams neweens ween, kas ir noschelojis, ka brauzis ar mani uf fwehtkeem."

Masleet laipnata nekā arween eegahja dailule

Uf Senas Parife.

"Waj tu dsirdeji, Gesta, ko schodeen mahzitajis nolafija no kanzeles?"

"Waj wīnsch nefazija, ka tu esot wisstaištā jaunawa starp Lewu eseru un Klarejelsu?"

"Tu efi mulkigs, Gesta. To kaudis fina ari tāpat.

dejas sahlē un pahrlaida azis pahr fanahfuschajeem weeseem.

Kā pirmo wina eeraudsiņa maso, plitgalwaino Dahlbergu lihdsjās leelajam, flaitajam, gaischmatainajam Gestam Berlingam. Winai usnahza wisleelakais preeks, issweest tos abus pa durvim. Winaš faderetais peenahza luhgt to us deju, bet wina fanehma to ar neevajoschu isbrihnejumos.

„Tu gribi dejot? Kopsch kura laika tu efi eefahjis dejot?“

Un jaunās meitschas nahza klahf, wehlet winai daudš laimes.

„Reisleekatees tatschu, behrni! Waj tad juhs pateefi warat tijet, ka wezajā Dahlbergā war eemihletees? Bet winsch ir bagats un es esmu bagata, talab mehš weens ar otru faderam kopā.“

Wezās damas nahza tai klahf, speeda winaš balto roku un runaja par dshiwibas augstako laimi.

„Nowehlat labas laimes mahzitateeni,“ wina atbildeja. „Wina preezajas par to wairat nēlā es.“

Bet tahfak stahweja Gesta Berlings, lihgsms kawaleeris, apfweikts ar gawilem dehl faweem spirtajeem smeekleem un fawas flaitās walodas, kura kā selta puteklus kaisija pahri dshiwes pelekajai iddeenibai. Nekad wehl wina nebija redsejuse wina tahda kā schowakar. Winsch nebija nekahds issstumtais, nekahds iswirfuschais, nekahds bespajumtes joku meistars, ne, winsch bija karalis starp wihreescheem, dšimis karalis.

Winsch un ziti jaunekti farihkoja pret winu fashwehrestibu. Winai wjadseja dot wafu pahrdomat par to, zif flitti wina ir padarijuse, atfweesdama sewi lihds ar flaito fejinu un leelo bagatibu wezam wihram. Un desmit deju no weetas wini atstahja to fehsham.

Winaš ašinis wahrijās aif dufmam.

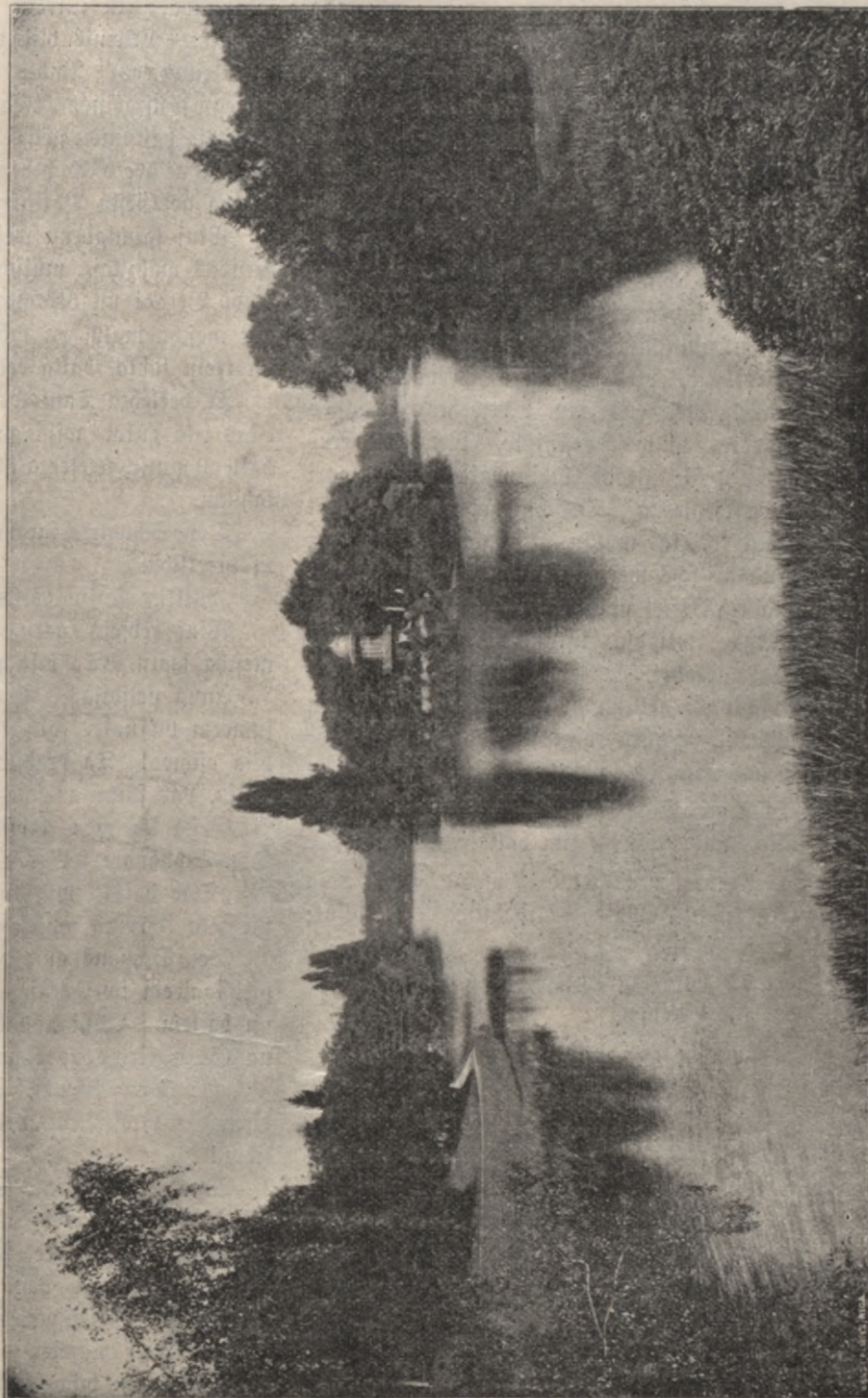
Weenpadfmitajai dejai fahlotees, peenahza kahds wihreetis, neezigakais starp neezigajeem, ar kuru neweenai netikās dejot, un usajinaja winu.

„Mus ir isdferts, nu nahf padibenes,“ wina teiza.

Pehz tam spehleja rotaku ar kihlam. Gaischmatainās meitenes faduhra galwas kopā un peespreeda winai no-

sfuhpstit to, kas wismihfatais. Un smihnoscham mutitem winaš gaidija us flatu, kā lepnā flaitule sfuhpstitschot wezo Dahlbergu. Bet wina pazehlās lepnā fawās dufmās un teiza:

„Waj man brihw labaf dot pliki tam, kufsch man wismihfatais?“

Wilonas meishinich.

Mumirkli wehlat kwehloja Gesta waigs sem winaš stingrās rotas. Winsch kuru tumshi fahrts, fahkra winaš roku, patureja sekundi faweja zeeti, un tshufsteja:

„Gaidi pehz pusstundas mani apatschā — farkanajā sahlē!“

Wina filās azis staroja lejup uš winu un apnehma to ar magiskām faitem. Wina juta, ka tai ir japaklausa. Apakščā wina fastapa to lepni un ar kauneem wahrdeem.

„Kas Gestam Berlingam par behdu, ar to es apprecjos.“

Winam uš mehles wehl nebija nelahdu saldu wahrdu; winam likās wehl par agru ari sahkt runat par Ferdinandu.

„Es nedomaju, ka tawš fods, nosehdet desmit deju bes dejotaja, buhtu bijis par leelu. Bet tew gribas nemt few brihwibu, nesoditai laust swehrastus un solijumus. Buhtu kahds labaks wihrs nekā es nehmis sodišchanu sawā rokā, tas buhtu warejis to isleetot daudš bahrgafi.“

„Ko es tew un jums wiseem esmu nodarijuse, ka juhs newarat likt mani meerā? Tikai naudas dehl juhs mani wajajeet. Es eemetišču to Leweserā — swejo tad, kam uš to preeks.“

Wina apflehpa feju rokās un raudaja aif dufmam.

Te dsejneeka firds kkuwa aiskustinata. Winsch kaunejās par sawu zeetfirdibu. Wina balsi tika mihssta.

„Ak, behrns, behrns, peedodi man! Peedodi nabaga Gestam Berlingam! Neweens jau neewehro, to tahds lempis sata waj dara, tu tatschu fini to. Neweens nees raudat wina dufmu dehl; tikpat labi waretu raudat ari dehl kaut kura oda dsehleena. Tas bija ahrprahts — bet es gribeju nowehrft to, ka muhsu flaištakā un bagatakā meitscha apprecejas ar scho wezi Un nu es neesmu neta zita fasneedjis, kā tikai tewi apbehdinajis.“

Winsch nosehdās tai lihdsjās uš sofa. Lehnam winsch aplika roku winai apkahrt, lai ar mihsu ruhpihu to pabalstiti un eedroschinatu. Wina no ta neatrahwās. Wina peekahwās tam klahst, apkehra rokas tam ap kallu un raudaja, atspeedufe sawu flaišto galwu pee wina pleza.

Ak, poet, tu stiprakais un wahjakais starp zilwekeem! Ne ap tawu kallu buhtu jadus schim baltajām rotam!

„Kad es scho buhtu sinajuse, tad es nekad schi wetscha nebuhtu nehmuše; tikai schowakar es mahzijos tewi pasibt; neweens naw tahds kā tu!“

Bet Gesta zaur bahlojam luhpam isschkaudsa tikai weenu wahrdu: „Ferdinands!“

Wina ar skuhpstu peespeeda to kluset.

„Winsch naw nekās! Neweens, isnemot tewi, naw nekās! Es buhschu tew ustiziga!“

„Es esmu Gesta Berlings,“ atbildeja winsch tumšchi. „Pee manis tu newari nahkt par feewu.“

„Es mihsu tewi, tewi, pirmo no wiseem, wiseem wihsreefscheem! Tew naw nekās jadara, nekam jabuht. Tu eš dšimis karalis!“

Te poeta ašnis sawilnojas. Wina bija flaišta un aistraujoscha sawā mihslestiba. Winsch eeslehdja to rokās.

„Ja tu gribi mana kluht, tad tu mahzitaja muischā newari palikt. Lauj man schonatt aiswest tewi uš Etebi, gan tur es pratishču tewi aistahwet, kamehr mehš warešim farihtot kahjas.“

* * *

Tas bija apreibinoschs brauzeens, schini nakti. Wini noleezās mihslestibas bauschta preekschā un likās no Don-

Schuana fewi aiswest tahsē. Likās, ka sneega tschirkstona apaksch kamanu fleezem buhtu peewiltā palizeja schehlabas. Kas wineem bija jawehro par to? Wina turejās winam ap kallu un winsch leezās tai pee aušs un tschuksteja:

„Waj war wehl kautkahda laime lihdsinatees flepenas mihslestibas laime?“

Ussaufums — kahda tam bija nosihme? Wineem bija mihslestiba. Un zilweku dufmas? Gesta Berlings tizeja liktenim. Liktenis bija winus pahrawejis, ar likteni newar zihnitees. Buhtu swaigsnes bijuschas swezes, kas aisdegas uš winas kahjam, buhtu Don-Schuana swahrguti bijuschi basnijās swani, kas sawz kaudis kopā uš winas kahjam ar wezo Dahlbergu — winai tomehr buhtu bijis jabehg ar Gestu Berlingu. Tik spehzigis ir liktenis!

Wini laimigi un wefeli bija pabraukuschi garam Munterudas mahzitaja muischai. Wineem bija wehl pusjuhdsē lihds Bergai un otra pusjuhdsē lihds Etebi. Zelsch gahja gar mescha malu, pa labi no wineem steepās tumšchi kalni, pa kreisi tahka, balta eeleja.

Te peelehja Tankreds aiselesees. Winsch strehja tā, ka likās itkā gutot wisā garumā pee semeš. Kaufdams no bailem winsch eelehja kamanās un apgulās Annai pee kahjam.

Don-Schuans farahwās ar joni un issteepās lehtschus uš preekschu.

„Wilki,“ sazija Gesta Berlings.

Wini redseja garu, peleku strihpu, kura flihdeja pa mescha malu. To bija masakais kahds duzis.

Anna neishijas. Deena bija bijuse bagata peedshwojumeem un nakts solijās nepalikt par winu nabagata. Ta bija dšihwe! Tā drahstees uš preekschu pa wisofchu sneega lauku, par spihiti mescha swehreem un zilwekeem.

Gesta isgruhda lahstu, noleezās uš preekschu un usfta Don-Schuanam spehzigu fiteenu ar pahtagu.

„Tew bail?“ winsch praftja. „Wini laischas taifni un tur zeta lihumā muhs panahks.“

Don-Schuans autoja un strehja, sazensdamees ar mescha plehsigajeem swehreem, un Tankreds gaudoja no nifnuma un bailem. Wini nonahza zeta likumā kopā ar wilkeem un Gesta pirmo no teem atdsina ar pahtagu atpakal.

„Ai, Don-Schuan, mans puika, zil weegli tu ismuktu diwpadfmit wilkeem, nebuhtum mehš zilweki tew jawelk lihds! . . .“

Wini peesehja sato Sintrama schalli kamanam pakalā. Wilkeem tika no tās bail un kahdu brihdi tee turejās atstataf. Bet kad tee sawas bailes bija pahrawejusch, weens no wineem lehza ar gari isfahrtu mehli kamanam klahst. Tad Gesta panehma madamas de Stael Korinu un eemeta tam schaunās.

Atkal teem bija brihtinsch meera, kamehr wilki saplehfa laupijumu, un atkal wini juta aif fewis raustijeenus, kad wilki pluzinaja sato schalli, un wineem aušs aisskakra trako swehru ihsee un straujee elpas wilzeeni. Wini sinaja, ka preeksch Bergas teem naw jabrauz ne gar weenu zilweku dšihwofli, bet Gestam parahbijās daudš fliktat par paschu nahwi, ja tam tagad buhtu jastatas azis teem, kureš

winsch bija peewihlis. Winsch eeflatija ari to, fa firgs nogurs, kas tad notiktu ar wineem?

Te mescha malā kkuwa redsams Bergas nams. Logos dedsa ugunis Gesta koti labi finaja, kam winas deg.

Bet wilki, sabaidijuschees no zilweku tuwuma, laidas nu behgt, un Gesta aisbrauza Bergai garam. Tomehr winsch nenokkuwa tahkat, ka lihds weetai, kur zelsch atkal eegreeschas mescha. Winsch eeraudsija atkal few preekscha tumshu grupu — wilki gaidija us winu.

„Greeskam apkahrt us mahzitaja muischu. Wehs jau waram teikt, ka pabraukajamees drusku jautribas deht pa swaigshnaino nakti. Tas newar nekad isheet labi.“

Wini apgreesa atpafat, bet nahkoscha azumirkli kamanas bija apstahsas no wilkeem. Pelekas ehnas flihdeja teem garam, baltee sobi spihdeja plaschi atwehrtos schoflos, dsirkstoschās azis salgoja. Wini kauza no bada un afins kahres. Spihdoschee sobi bija gatawi eezirstees mihtstaja zilweku gata. Wilki lehza Don = Schuanam lihdsas us augschu un karajas pee pajubga flshnam. Anna prahtoja par to, waj schis bestijas apeshdis winu ar wiseem mateem un ahdu, jeb warbuht tahdu drusku no wineem atstahs pahri, un waj kaudis nahkoscha rihda atradis ismihditā, afshainā sneegā apgrautus kaulus.

„Tagad atkarajas muhsu dsihwiba,“ wina fazija, noleezās un fatwehra Lantredu ais fkausta.

„Met meeru, tas neko nelihds! Ne suna deht wilki ir demuschees nakti zekā.“

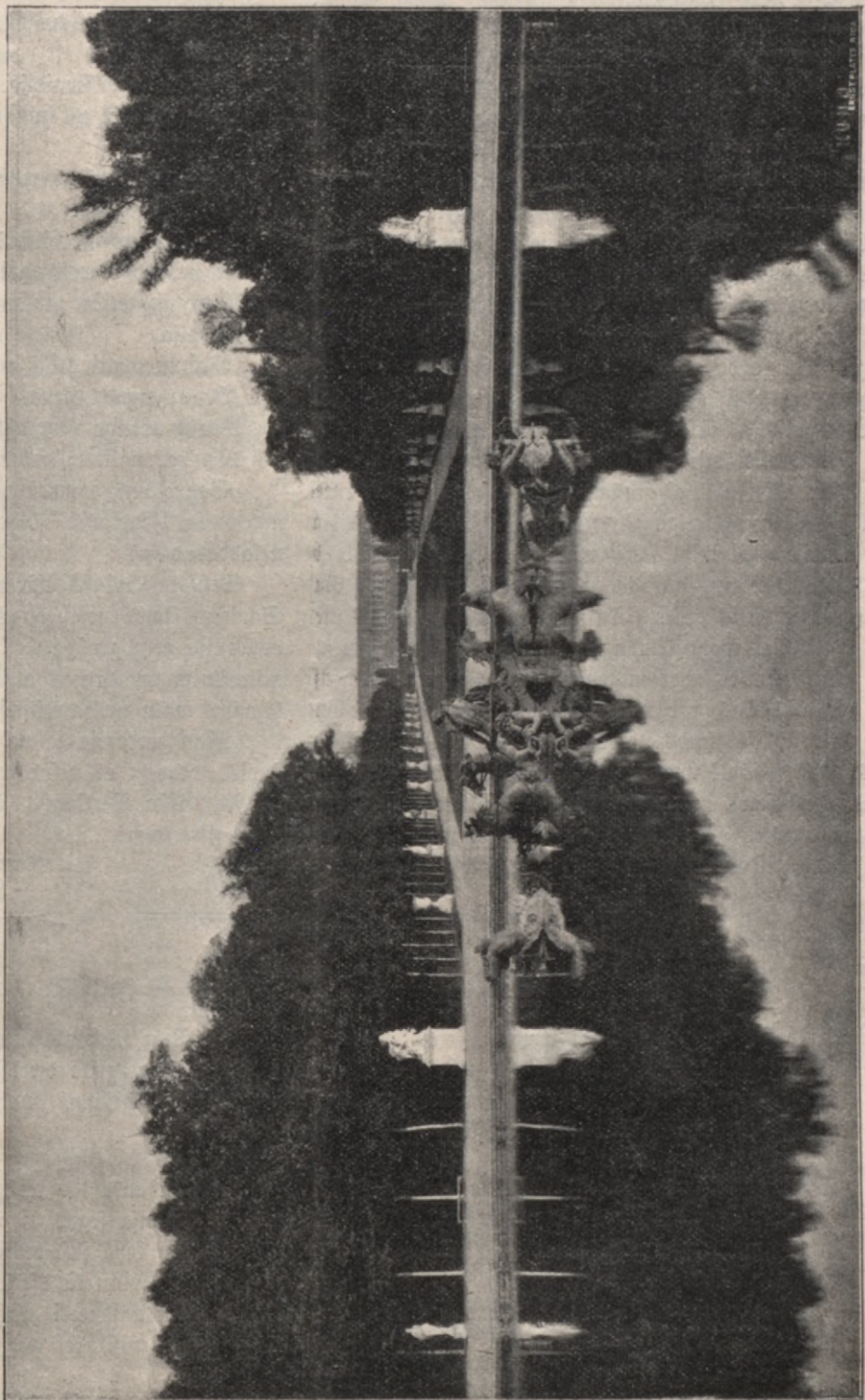
Ar scheem wahrdeem Gesta eebrauza Bergas pagalmā, bet wilki tam sefoja lihds trepem.

„Anna,“ winsch fazija, kad bija peecturejis pee trepem. „Deems ta negribeja Nahdi nu laipnu feju pee tam, ja tu est ta meitene, par kuru es tewi turu, tu dsirdi.“

Gelscha bija isdsirduschi swahrgutus un nahza lauda.

„Winam wina ir!“ tee fauja. „Winam wina ir! Lai dsihwo Gesta Berlings!“

Un weest meimuroja no weeneem apkampeeneem otros.

Wersatas pilis.

Netika dauds taujats. Nakts bija aiswilkufes koti tahlu, brauzeji bija noguruschi no sawa bihstama zekojuma un alka pehz meera. Peetika jau, ka Anna bij sche.

Wifs bija labi. Tikai Korina un sakā schalle, mamseles Ulrikas dahrgais dahwajums, bija isnihzinati.

Wifa mahja guleja. Tad Gesta Berlings uszehlās, apgehrbās un issagās laukā. Nemanits winsch isweda Don=Schuanu is stalka, eejuhdja kamanās un taišijās dotees projam. Te Anna Stjernhel isnahk no mahjas.

„Es dsirdeju tewi isejot,“ wina teiza. „Tad es uszehlos. Es esmu gatawa braukt tew lihds.“

Winsch pegahja tai klahk un satwehra winaš rofu.

„Waj tad tu wehl to nesaproti? Tas newar notikt. Deews ta negrib. Usklausees mani un mehginu mani saprast. Es biju schodeen pehzpusdeenā scheit un redseju kà wini par tawu neustizibu waimanaja. Tad es brauzu us Borgu, lai pahrwestu tewi Ferdinandam atpakaf. Bet es allasch esmu bijis noschelojams neeks un nekluhschu nekad nekās wairaf. Es winau nodewu un patureju tewi few. Sche ir kahda weza kundse, kura tij ka no manis wehl kahdreif warot isnahkt wihrs. Es pret winau nu esmu isturejees negodigi. Un kahda otra nabaga wezite grib sche salt un badu zeeft, lai tikai waretu draugu widu nomirt, bet es biju tepat gataws, atkaut kaunajam Sintramam pahrwest to pee fewis. Tu biji skaišta un grehts bija salds. Gesta Berlings ir tik weegli aistraujams! —

„Ak, kas par neleetigu zilweku es esmu! Es sinu, zif loti tee tur eekschā mihl sawu mahju un tomehr es biju tepat gataws peelaut, lai ta nahk apaksch ahmura. Es wisu aismiršu tewis deht. Tu biji sawā mihlestibā tik kairinoscha. Bet tagad, Anna, kur es esmu bijis par winau preeka leezineeku, es negribu tewis wairs paturet. D, tu mana mihlotā! Tas, tur augscham, spehlē ar muhsu gribu. Tagad ir laiks, ka mehš noleezamees sem wina pahrmahzosehās rotas. Saki manim, ka tu no schis deenas sahlot wehleeš nemt sawu nastu us fewis. Wifē tur eekschā pakaujas us tewim. Saki, ka tu palikfi pee wineem un buhfi par atspaidu un atbalstu! Ja tu mani mihli, ja tu gribi

manas suhrās sahpes remdinat, tad apfoli man to! Mana mihlakā, waj tawa frds ir tik leela, ka ta war pati fewi pahrwaret un pee tam smaiddit?“

Wina aistrautibas pilna usnehma fewi scho paschaisleegschanās likumu.

„Es gribu darit to, so gribi tu — fewi upuret un pee tam smaiddit.“

Wina sahpiigi smaiddija.

„Tik ilgi, zif es tewi mihleschu, tik ilgi mihleschu es tos, tur namā.“

„Nu tikai wehl es redsu, kas tu par meiteni! Gruhti ir atteiktees no tewis.“

„Dsihwo sweiks, Gesta! Ej ar Deewu. Manai mihlestibai nebuhs pawest tewi us grehtu.“

Wina aigreesās projam, lai eetu atpakaf namā. Winsch to pawadija.

„Waj tu mani drihs aismirfi?“

„Brauž tagad, Gesta. Mehš esam tikai zilweki.“

Winsch eelehja kamanās, bet wina te atgreesās atpakaf.

„Tu par wilkeem nedomā?“

„Saprotams domaju par wineem. Bet tee ir sawu usderumu isdarijuschi. Gar mani teem schonakt naw wairs nekahdas datas.“

Wehl reij winsch issteepa rotas tai preti, bet Don=Schuanš kluwa nepazeetigs un metās us preekschu. Winsch netaustija pehz groscheem. Winsch sehdeja atswehleeš pahri atsweltnim un skatijās atpakaf. Tad winsch noleezās pahr kamanu malu un schauksteja kà ismifis.

„Man peedereja laime un es to esmu atgruhdis no fewis. Kapehž es nesatureju tās zeeti?“

Ak, Gesta Berling! Tu stiprakais un newarigakais stary zilwekeem!

(Turpmat wehl.)

Tragiskā dwehsele.

Us brihdi elementu zihna rims,
Un wifas wehtras klušu stahwēs gaidā,
Un debefs sahrtofees kà laimes smaiddā:
Tat brihdi tragiskā dwehsele dsims — —

Ar skaituma swaigsnī us peeres ta dsims...
Melns liktena mahkons to pawadis,
Un muhschiba zetu tai nosazis.
No besgalibas us besgalibu
Itkà pà tiltu
Ta sokos pahri pahr iddeenibu
Un semes mahneem un wiltu.

Un swaru wina rotās twehrs.
Par jaunu wezās wehrtibas swehrs,
Un buhtibas weideem nems jaunu weelu,
Ta leelumu neatfihš wairs par leelu,
Un smaltums tai nebuhs deesgan smalts,

Pehz leelatas pilnibas wina alks,
Ta tragiskā dwehsele,
Ar skaituma swaigsnī, kas dsimuse,

Bet tad wifē negaišē paschihdis,
Un auka tās wahrduš semē rihs,
Tumsa segas us galwu tai usmetis, — —
Un kopā faslehgsfees skaugu lokš
Ap winau kà dselschains dselomu schogs,
Un naidneeki brahlos sadosees
Un wifē pret weenu fasleesees . . .

Tad tragiskā dwehsele bojā ees — —
Zelsch ween tik pakaf tai palikfees,
Sposchs zelsch,
Tas spihdēs zauri laika putekkeem! — —
Par to tad widejiba gauš gauš tahlak ees
Pehz gadu desmiteem. Aspajija.

Aispeeters.

Mešča brahta stahšis. Sarastijis Sudrabu Edščus.

(Turpinajums.)

Sem krašns dudinaja wistas, otrā pušē feenai dsee-
daja zirzenis, un kaut kur sčehli, warbuht firneka spih-
dšinata, dižza mušča, kà raudadama, kà luhgdamàs un
rahdamàs.

Ahrā peepeschi noklabeja loga flehgis, bet skursteni gari
nowilla gaudu meldinu wehisch.

Es apgreesos ar gihmi pret sčkehrsfeenu un aismigu.

Aispeeters dšehra wišu nedeku. Zeschka katru deenu no
agra rihta dewàs pahrdot laitrastus, un katru rihtu, wehl
pišnigai tumšai waldot, mahte to modinaja. Naw wehl
pulkšlens noštis peezi, mahte jau sauž no krašnaugščas:

— Zeschka, zeles, Andreews jau aisgabja.

Zeschka guk, zeeti ais-
midšis. Winsch wakar
wehlu ir pahrnahžis, pee
tam famiržis, nošalis.

— Zeschka, Zeschka!
sauž mahte diktat.

Darba istabā uš leelā
galda Aispeeters, lai ari
ar pagiram, saht groši-
tees, wezajam galdam
išchihsti wiš falaidumi.

Bet Zeschka nedšird,
wisch pat masleet kraž,
weenmehrigi elpodams
un gatawš gulet waj
lihbs pušdeenai.

— Zeschka, Andreews
jau aisgabja! mahte
saht rahteos, — Zeschka!

— Kà Zeschka! sawu
kahrt baras Aispeeters.

— Panehmuse štknu un
uščahwuse, — nedod
žilwekam meera gulet
Zeschka, waj tu ne-
klaušfi?

Aispeeters drihs aismeež, bet mahte nokahpi no krašns
un saht kustinat sehnu.

— Kas ir? tas waizā pa meegam tahdā balši, kà kad
nogurums tam buhtu usgulees uš ložekštem ar birkawa šwaru.

— Zeles nu, dehlin, zeles, mahte labina, sehnu grub-
štidama, — Andreews jau fen kamehr aisgabžis. Panems
žiti wišus numurus, tew neka nepaliks pahri. Taisees nu,
dehlin, es padošču uhdeni, nomasgā azis.

— Wai, kà naht meegs, nopuščas Zeschka, apgrees-
damees uš otreem sahneem, — un sahp wiš kauli.

— Ež nu ež kauli, šmejas Batalauštis, — kur nu tew,
jaunam, war sahpēt wiš kauli.

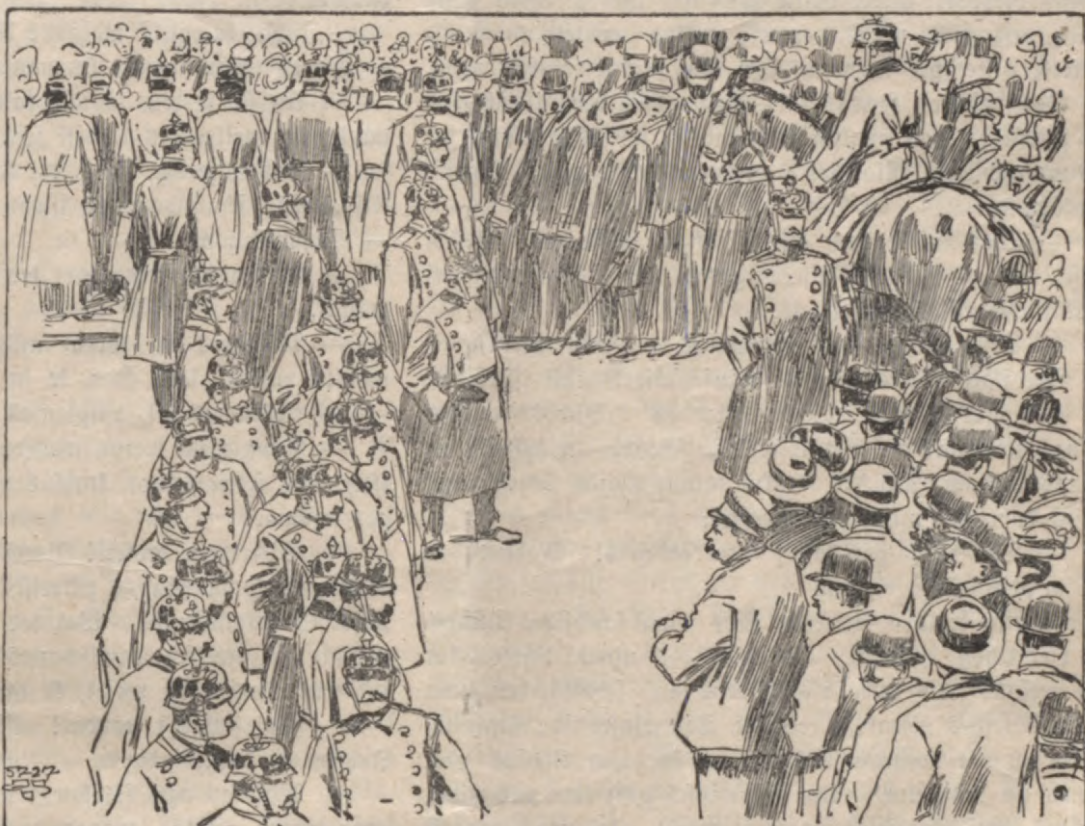
Batalauštis ušželas gultā sehdu, kahjas išlaidis ahrā,
nopuščas gruhti un eesmeškē papirošu.

Pa tam mahte isgabjuše preešchnaminā pež uhdens,
bet Zeschka tuhlin atfal nemas kraht un weenmehrigi
elpot.

— Waj tad nu wehl naw uszelees, baras mahte. —
Zeschka, Zeschka, tat nu zehlees, laiks fen jau pahri.

— Zeschka! ušblaun Aispeeters, ka ruhtis nobreb.

Zeschka, kaut ko dušmigi murminadams, saht posteos
ahrā no gultas, ilgi meklē sahbakus, pahrmeklē pagulti,
išwanda wišus kaktus, pat manas gultas apakšču un at-
radis, štenedams well kahjās, daščreis kà aismigdams.
Bet Batalauštis šmekē un kluse. Wisch šin, ka puika
aismidšis, šaprot, ka tam gribas, ka tam wajaga isguletees,

Celu demonstrazijas Berlinē.

un neušdroščinajas to modinat. Dtes papirošs aistweh-
lojas tumšajā kaktā, aistwehlojas treschais, šaimneeze kaut
ko dara preešchnaminā, un Zeschka maigi guk. Bet tad
Batalauštis ušželas kahjās un aistaustas lihbs krešlam,
kur sehns eemidšis. . . Wisch to lehni pazet, pateiz
daščus laipnus wahrbus, kaut ko par pašlaušibu un pee-
nahkumu, dod tam pat nošmeketees no šawa papiroša,
lai aišbehgot meegs, un sehns pamas peespeesčas tik tahtu,
ka nomasgā azis, apgehrbjas un panem šominu.

— Bet kur tad mazinsch? tas jautā, aišdedšina lampianu
un nem štaitt naudu.

Daščreis kapeikas diwdesmit truhšt. Tad sahtas me-
kleščana: meklē dehls, meklē mahte, pehdejā apgalwodama
un šwehredama, ka neefot nehmuše ne naga melnuma.

Zeschka raud un fuhdsas par netaisnibu, frehli un traufi riht, bet Wispeeters guf krahdams, tagad nefa nedfirdebams. Pehdigi mahte ar dehlu fabahsch galwas, fatschufstas ilgi, un brihscheem tif dsird kahdu wahrdu, ka „uf mono= pokku“, „bet monopokka tad jau bija zeet“, „nu tad pee schihda“ u. t. t.

— Waj tehjas nedserfi? ceprafas mahte.

Bet sehns mahjas reti kad ehd un dser; winsch paem fomu, aiseet un pehz brihtina rahma elposchana leezina, ka wifl attal faldi aismigufchi.

Gailis jau fen rahjas pa krahsnapatschu un wistas kladsina, ka paschutufschas. Weidsot tatschu jazefas. Darba neweenam nekahda steidsama naw, isnemot Wispeeteri, kufsch nefkatotees uf ilgu guleschanu, deenu muhschu sfraida pa pilsehtu pee kahdeem tur kundem, kahdas tur swarigas darischanas. Un arween tas ruhpiigi issuta un noglubina sawas drehses, usleef baltu aptakliti, apseen raibu fakla faitt, usgreesch uhsas, apwek melno mehteli un ta uszirtees, aiseet pee kungeem, kuri tam peedahwajufchi darbu.

Tad daschreis seewas labfirdigas, dsiti eekritufschas azis ar fileem rinkeem apatscha top tahdas sobgaligas un, lakatinu uswillkufe dsilak peeré, ta raugas sawa laulatá drauga, jautadama:

— Waj nu schodeen aiseefi garam schihdam? Zitadi wifl darbi no kungeem aisees garam tew. Klajinsch ari wakar apprafijas pehz tewis.

— Sinu, sinu, — atzehrt wihrs, — fatikamees.

Neeefkatiiees seewai azis, winsch aiseet, zehli issleehjes, ka bruhtgans. Bet daschreis, tahdos brihschos fastapis winas skateenu un eeraudfidams sawadas wihpsnas ap winas luhpam, Wispeeters nitni farauz ufazis, bahrgi pazef gaisa duhri un uskleeds draudoschi:

— Tu, seew, par dauds neeedomajees! Mahtite! — un aisschaujas ka wehtra.

Marija ir laba seeweete, firde winai schehliga. Dsertin ta dser lihds, issmejas, isjokojas, bet usnahf brihschi kur tai peefitas schis sawadais skateena un smaida, un scha sawada wihrs newareja eeredset. Tad winsch tapa ustraukts, nitns un pat swehram lihdsigs, — swehram lihdsigs pret seewu un behrneem. Un waj winsch pehz tam pahrnahza flaidrs waj eereibis, wareja redset, ka wina wahrit wahrijas.

Batalaufkis smalki nomanija, kahdas stihgas uswillkufas faimneekam.

— Marij, tas tad mehds teitt, — panahzees schurp, man te swahrkeem, leekas, isirufe padufe. Paskatees, waj ir? — Un Marijai peenahfuschai: — Taf nu, luhdsama, Petera neaisteez. Tu sini, kahds winsch ir, kad tew pee= fitas untums.

Tif wina, ka par spihiti, iseet istabas widu, stary galdinu pee lodfina un krahsni, un, rokas salikufe, skatas ka bes mehrka.

— Ro nu te blens! uskleeds Wispeeters, — dodi ehst . . .

Seewa sawadi, ta histeriski nosmejas, ka kad wista, par laki rahdamas, buhtu eekladfinajufes.

Wispeeters, staigadams pa darba istabu basam kahjam stahwu issleehjuschos zekulu, eeplesch azis un pahrschkeebj muti.

— Zit tad tu eedewi aifwakar, wakar un schodeen preeksch pusdeenam un wakarimam? Zit preeksch tehjas? Schihda behrneem tu dodi i preeksch pusdeenam, i preeksch wakarimam, i preeksch tehjas. Bet sawus tu tif proti fist. Ja Zeschka nepelnitu, tad mehns wifl fen jau buhtum aifgahjuschi deedelet.

Wispeeteram gihmis pahrschkeeebees traká nitnumá. Duhri pazehlis, tas peefkreen seewai, bet apstahjas, nolaisch roku un greesch sobus.

Zuhlis fahf raudat.

— Nebuhtu nu trakojufchi, behnam redset, runa Batalaufkis, kuhpinadams weenu papirofu pehz otra. — Gefim, Zuhli, pawadi mani, man jaaiseet lihds mahzitajam.

— Zuhli, tu palifli mahjas! kleeeds tehws, azis bolidams. — Te es esmu funks! Te man weenam teeftba rihkotees. — Un fist seewu, ka tad, faka peedfihweeeks, notupees un kautfo mekledams lahdté sem gultas.

— Tahdu seewu, kas . . . kas eet pret wihr! kleeeds Wispeeters, sfraididams pa istabu un ar rokam mehtadams. — Sinams gan!

— Ra kad wina pret tewi gahjufe? Muldi wehl wairak.

— Paskatees tu winai azis, tad redsefi! Es scho mahtiti pasihstu labi, sinu, fo tu par wimu doma.

— Apkaunees jel, nosplaujas Marija.

— Runa wehl weenu wahrdu! blauj Wispeeters, peefkreedams seewai, kura, krahsns preekscha notupufes, nemas gar wistam.

— Siti ween drofschi! kleeeds ari seewa, atwillkudama lakatinu no pakaufcha, — zit reises tu mani jau neefi fitis? Dodi tif rokam waku. Waj tad tu mani preeksch zita ka nehmi, ka preeksch daufschanas? Neraudi, Zuhli, waj tad tew pirmá reise redset, ka taws tehws fit tawu mahti?

— Waj stahfees raudat! usfauz tehws, eegrufsdams Zuhlim ar duhri fahnos. — Nu! Zuhlin beigfi?

— Waj tas naw flepkawa! waimana seewa . . . Naw gana weena grehta, japadara wehl otré.

— Sche tew, mahtite! Sche tew, ragana! schnahz Wispeeters, eesperdams seewai ar kahju. Runaf wehl! . . . Ahra, tas usbrehz, peekaudams i Zuhli, kufsch nerimst kautt, — ahra!

— Siti, fiti! fauz seewa, usjeldamas kahjas, — nosfii wifus! Rasbaineeks . . .

— Sche, nemi! Sche tew! wihrs nemitejas, fisdams seewai ar duhri pa gihmi, tad eefkreen darbistaba, apgehrbjas un aifdraschas no mahjas. Bet seewa apflata sawas fassitas rokas, paskatas spoguliti, apseen lakatu un, smaididama, noschschas pee galдина.

— Waj nu peetika jums abeem? faka Batalaufkis, apgehrbees uf eefchanu. — Wezi zilwek, bet daras pehz neprahfigeem funeem. Rauns, nudeen kauns.

Winsch aiseet kaut kur pee kaimineem, Zuhlis ahra

jau kaitejās ar kuzenu, bet Marija sešš un, wairs ne-
fmaididama, fskatas grihdā.

— Tagad gan labi noderetu kahda fchpurga, wina faka,
azis nepazeldama, — lai noet nelabais prahts.

Es aiseju uf monopolu un bodi un atnesu, kas
wajadfigs.

— Kauns fkatitees ziteem azis, — wina faka, — tahds
kauns, eelihstu waj semē.

— Waj winsch agrak ari bija tahds? jautaju.

— Agrak? Kas nu fin, kas tam bija eelščā, runaja
Marija, — til kaujamees jau nedfirdeja . . . Kas war
eepreefchu finat, kas zilwekā flehpjas, ta atfahrtoja. Mans
tehws jau nu gan ar rokam un kahjam bija pretim, kad
gahju pee wina, bet waj jaunam prahtu eelifē? Kad
zilweks ir eemihlejees, tad labak neluhko tam eestahstīt
kautko fliftu par to, kuru mihlē . . . Mans tehws gan,
warbuht, wifu jau paredseja. Wih, buhtu winsch mani
tagad redsejis, nele tad mani te buhtu atstahjis i azu-
mirkli . . . Nele nu mehš pee tehwa dšihwojam tahdā
nabadfiba? Sinams, newaru jau teikt, ka Misseeters ne-
pelniija. Bijam pahrtikuschi, — un tapeh3 ari, warbuht,
abi no dabas labaki. Bet truhkums zilweku jau padara
gluschi zitadu, ehščana ween stahw prahtā, tu zilweks, no-
dausees gar maises kumofu, ne wairs tur kahda fatiziba,
ne wairs kahds Deews . . . Labak buhtu darijuse, ja
tehwam klaufdama buhtu palikuse Widsemē.

— Juhš no laba prahta gahjat Misseeteram lihdsi?
jautaju.

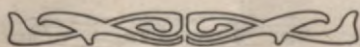
— No laba prahta . . . Waj tad nu mani baidija
zefsch waj kas. Zefšļa bija kahdus mehneschus wezs, uf
rokam nehšajams. Ari tas manis neatbaidija no gara
zeka . . . Lai gan Misseeters bija noseedsees, bet toreis
tas mihleja strahdat. Krogu ufnehmis, peekopa amatu . . .
Kurfch zilweks tad newar klupt. Pakluhp un atkal ufzetās.
Domaju, gan jau tos pašchus gadus katorgā izzeetifim.
Peters atkal fahšs strahdat, eepelnifim naudu, ufahšfim
kaut ko. Tas pats Deews tur, tas pats te. Un tā es
tam gahju lihdsi. Waj juhš domajat, ka Misseeters toreis
ifskatijās tahds, kā tagad? Jh, ko nu par to. Naw wairs
ne desmitās teefas. Un es . . . es ari nebiju tahda.
Nele tad tas mani buhtu prezejis. Winsch bija braščs
zilweks, apafsch, tukls gihmi, fahrti balts, mati, uhfas,
bahrsda melnas . . . Darbs weizās. Es no wina ne-
buhtu warejuse atstahtees ne stundu ari nē . . . Brihscheem
tas labi eemeta gan, un par to tehws wina neeredseja.
Kas tas esot par zilweku, kas schuhpojot, neejot basnizā,
no Deewa negribot finat. Basnizā un pee wakarimam winsch
jau negahja gan, tas teefa . . . Mans tehws peedereja pee
brahtu draudses, katru rihtu, katru wakarū tureja pahlarus,
bet meitai bija jaiseet pee tahda zilweka . . . Manam
tehwam jau tas nepatika. Waj es, bagata tehwa meita,
nebuhtu warejuse ifeet pee labaka? . . . Bet mihlestiba

jau esot akla. Turklahst Peters nodeewojās, noswehrejās,
nenemt brandwina mutē . . . Nofolijās i wehlat, bet luhst
ko dara . . . Juhš redsat, kā mums tapeh3 eet . . .
Warbuht tehws, mirdams, ari nedewa sawas swehtibas . . .
Es jau gan tam matus laikal padariju firmus — nu man
janes tas fods.

— Bit ilgi juhš brauzat? — jautaju, lai kas buhtu ko
runat.

— Waj tad nu braufčanā ween, atbildeja Marija —
Kur bija dšelszjeksch, tur pabrauzām . . . bet leelatu daku
kahjam . . . Noejam zeka gabalu, atpuhta, noejam gabalu —
atpuhta . . . Zitās weetās nahza zekā upes, tur muhs
eesehdinaja laiwās, laiwās fahsehja rindās rihzageem un
preefschā peelika dampmaščinu. Kad nebij ne dšelszjeku
wairs ne upju, wiskamees kahjam zaur wifu Sibiriju . . .
Buhtu paredsejuse to gruhribu, tad gan tehwm buhtu klau-
fjuse. No fahkuma jau nu gan wifur sakoja birses, seedeja
pukes un kuhkoja dseguses, bet jo tahlak nahzam, jo aufstahs
tapa Kalni ween, kalni ween, un kalnos jau sneegs.
Tā mehš aistuhlamees lihdsi pat priskeem. Priskos Peteri
eelika flimnizā, bet kad iswefelojās, tad bija jastahjas pee
selta fkalofčanās. Man jau negahja flifti. Bija jamašgā
arestanteem krekli, palagi, ari kungeem. Maiši nopelniju,
eekrahju pat kahdu grafi, tā ka peh3 nolikteem gadeem
warejam ar Peteri ufneemt waj nu krodškau, waj bodi.
Un tā ari darijam. Peh3 pahris gadeem bijam labi eedfih-
wojuschees. Bet tad te usnahza selta drudšis, kaudis fahka
freet uf priskeem selta meklet . . . Schis drudšis peefštās
ari Misseeteram. Ko es isluhdšos, ko israudajos, matus
pluhkdama, bet neka nelihdseja, winsch panehma wifu naudu,
atstahdams man boditi ar prezem par kahdeem rubteem un
aistaidās ziteem lihdsi uf seemekeem. Wefeliba tam nebija
wairs nekahda teizamā, kruhtis fšchihlšteja ween, un ari
meefās tas bija iskritis pa teem gareem katorgas gadeem,
newareja wairs tikt uf kahjam, — bet nē, bija jabrauz,
selta meklet . . . Paliku weena ar Zefschu un Suhli . . .
Suhlis peedšima tur priskos. Labi mums wairs negahja,
kā fahkam freet uf leju, tā fkehjam un fkeenam wehl
fcho baltu deenu. Man ar bodi newedās, drihs ar diwi
behrneem stahweju uf eelas bes naudas grascha kabatā un
bes maises kumofa, ko list pee mutes. Mekleju darbu,
masgaju grihdu, masgaju kreklus un tā pelnijos, kaudamās
ar badu. Par laimi atgadijās weens no Kurfemes, kas
ari tureja bodi. Nebija wairs jauns, — wezpuišis, bet ar
prezem sweedās labi. Pee ta tad es dabuju weetu par
kalponi, par šaimneezi, — par wifu. Peh3 diwi gadeem
pahrnahza Misseeters, bet beš grascha naudas. Pahrnahza
i Batalaufkis. Wini tur bija eepafinuschees . . . No Ba-
talaufka tad dabuju finat, kā Misseeters tur dšihwojis.
Esot tirgojees wifadeem dšehreeneem, pelnijis daudš, bet
wifu isfchkehrdis ar mamselem . . . Nu, ko tur.

(Turpmat wehl.)

Dalchadi raksti.

Materu Juris. Reisē ar Eschechowa 50. gadu dšimšchanas jubileju mums, latweešcheem, peenahžās swinet ari kahda eewehrojama latweešchu sabeedrista darbīneeka 25 gadu miršchanas peeminu. Šcha gada 23. janvārī pagahja 25 gadi no teescham neaismirstamā Jura Mātera nahweš. Tatschu to palaida gandrihs neeewehrotu neween muhsu „tautistā“, bet ari „progresīwā“ partija. Par muhsu „tautistā“ partiju nu nebuhtu daudš jabrihnas, jo neds Waters ar to, neds ari ta ar Materi daudš neko

Pelboscha stola preešch kruhschu slimeem behneem.

nešmpatiseja, bet „progresīwai“ partijai nu gan newajadseja winas eeskatu pirmā zelma lauseja gluschi tā aismirst. Lihri tā ween rahdas, ka pehdejai šchi, šawā laikā til wifai popularā un drosmīgi darbīgā wihra nošhime un wina muhscha gaita nebuhtu wehl peeteekoschi pašhstama. Un teescham gan, par Materu Juri un wina leelo nošhimi sabeedribā un latweešchu awišchneežibā — ir pat wehl lihds šchim wifai mas rakstīts.

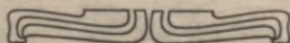
Materu Juris bija ne tikai weens no wisapdahwinaatakem un tahtredšigateem latweešchu awišchneekeemšchurnalisteeem, bet winsch sem pseidonima Teodors Rolands nodarbojās ari ar daikrastšneežibu. Wina „Sabšhweš wilni“ šawā laikā eeguwa plaschu eewehribu un tika lašti koti daudš. Kā awišchneeks Waters pirms lihdsštrahdaja pee jau pastahwoscheem laikraksteem, bet 1875. g. nodibinaja šawu ihpašchu laikrakstu — „Baltijas Semkopi“ (1875.—1880.) un wehlač „Teesu Wehstnešt“ (1880.—1884.). Wina isdoteem laikraksteem koti leela nošhime neween toreisejos laikos, bet ari wehl tagadnē. „Baltijas Semkopi“ Waters starp zitu jo fewišchki uštahjas par semkopibas stolu un beedribu dibinaschanu, par preešchšhigmigu šaimneežibu dibinaschanu un semkopibas rakstu isdoschanu, jo „semkopiba pee mums japazek ar wehl nebijuscheem spēheem un pašihgeem.“ Kā muhsu semkopiba šafneeguse tagadejo stahwolkli, tur ne masums nopelnu Materam. Ar šawu dedšigo walodu winsch prata semkopjus neween šajuhšminat, bet pat elektriset. Šehkla, ko Waters šchai kulturās laulā sehjis, nekahdā šinā naw krituse us atmeneem. Wina ir atraduse augligu semi. Tapehž fewišchki laulšaimneekeem un laulšaimneeku beedribam nebuhtu šchis wiau garigais tehws jaaismirst. Waters nedrihšt tapt aismirsts, wismaš šchais aprindās nē. „Baltijas Semkopi“ un „Teesu Wehstnešt“ Waters karoja ari par latweešchu, fewišchki semneeku teešbam, pee kam atrada fewišchki ašus pretineekus wahžu lehgeri. Waters pahrtulkoja ari „Baltijas prowinziallikumus“.

Ari par wispahrejeem kulturās jautajumeem Waters ne masumu žihnijees. Šchai šinā winsch pašhstams, tā fewišchki ašs satirikis. Waters, tā šinams, bija jurists un šcho šawu isglihtibas stahwolkli winsch šafneedšis weenigi šawa pašcha spēheem, weenigi zaur šawu apbrihnojamo ženšibu un leelajām gara dahwanam.

Matera nošhime latweešchu kulturelās attihstibas šinā ir teescham daudš leelaka nekā dašcha laba zita „t a u t a s w i h r a“, par ko newar ween beigst runat un rakstīt. Bet tas nu weenreis tā pee latweešcheem ir bijis un ir, ka pašreisa mehraulka pee muhsu atklahtibas darbīneekem teek tikai retumis peelikta. Par to buhtu daudš ko teikt, bet weeta tam ne šchini apzerejumā. — Ja, Materu Juri latweešchu tauta nedrihšt aismirst. Tam muhsu peeminā jadsšhwo ilgi.

„Tik ehrtšcheem bij laikšs taws darbīgais muhschs.
Wehl peeminu šlaugi kapā tew grubšch;
Bet welki: tā seemetos atšpihdums šahrts,
Drihs zeltees un muhschigi dšihwos taws wahrds!“

(Materam. Ed. Weidenbaums.)

Apfkats.

Walšis domes darbiba.

Ar šķandateem un runam, bešgala runam, muhsu walšis dome lepotees war, bet ar darbeem ir tā tā. Lihds šchim pateesibā pastrahdats maš. Markowa jandalinu 24. janwari kreewu awišeš attehlo šchahdi:

Kad Markows pašino, ka winsch domes instrukziju nelafis, jo tās esot nelikumigas, preekščehdetajs knašs **Wolkonflis**, pazeldams, itkā apšaudams, roku pret usbudinato šapulzi, luhds Markowu netrošchnot: „Walšis domneef, Markow II., ja Juhš us preekščehdetaja usaizinajumu tā atbildat, tad tas ir wišmas nepeeklahjiigi. Lai tahdu wahrdu wairš nedširdetu, tad es Jums atnemu wahrdu!“ (Stipra peekrišana zentrā un pee kreisajeem). **Markow II.**, gribedams pahršpeht wišpahrejo peekrišanas trošni, blauj pilnā kahlā: „Es gratuleju domi ar winas preekščehdetaju šchabes-goju*.“ (Zentrā un kreisā pufe šajelas leels trošnis. Sauzeeni: „Ahrā!“) Markows no tribines notahpdams kleds: „Juhš eseet šchabes-goji!“ (Sauzeeni „išflehgt“. Markows blauj no šawas weetas: „Schihdu algadschi“. (Wišos krehšlos trošnis. Knašs **Wolkonflis** nobahl, bet ahreji šawaldas). Preekščehdetajs strahdā ar swanu. Kad winsch apšaudams pajek roku, šahlē paleel pilnigi klušu. Knašs **Wolkonflis**: Kā domes preekščehdetajam, mans pirmais peenahšums ir šargat tās eestahdes zeenibu un godu, kurā pehz Keisara Majestates gribas mums ir tas gods sehdet. Markowa II. teittee wahrdi naw peelaischami ne pehz šawas formas, ne šatura. Wini apwaino domi. Es leeku preekščā deputatu Markowu išflehgt us 15 sehdem. (Stipra trošchnošchana zentrā un pee kreisajeem.) „Luhdsu nobalsot“. Šjzetas bailigs trošnis pee labajeem, kuri pastahw us to, ka Markowam esot teesiba us wahrdu. **Preekščehdetajs**: „Us šcho trošni es neatbildu. Išflehdsamais deputats war luhgt wahrdu, bet preekščehdetajam naw wajadšigs winam to peedahwat.“ Markows II. no katedera: „Juhš aistaišjāt muti kreewu wišram neewatai schihdu žiltij par patišchānu. Es ar preeku šchiroš no jums us 15 sehdem. Juhš, schihdu putras strehbeji!“ (Kreisā pufe: „Kas tad tas? Ahrā!“) **Wolkonflis**: „Us to es wairak nefa newaru šazit, jo domes instrukzijās augštaks šods par išflehgšchānu us 15 sehdem naw paredšets. — „Retšch“ pahrrunadama Markowa II. inzidentu iššakas atšinigi par knaša **Wolkonfla** energiju un nošchehlo, ka tahdas truhštot **Homjakowam**. No šchās Markowa išflehgšchānas us 15 sehdem labee wareschot mahzitees tilai to, ka us preekšču trošchnot wineem tilai tad ir išdewigi, kad šapulzi wada **Homjakows**.**)

Nu, waj tās naw šmalšas tautas weetneeku nama zeenigas ainas? Lamaschānās pehz notem **Komedija**, kuru weeta, kurā ka norišinas, padara par tragediju. Galejee labee, redšams, muhsu parlamentu grib par katru

* Par šchabes-goju šauz křištito, kuršch preekšč schihdeem pastrahdā darbus, kahdus wini šchabās nedrihšt strahdat.

** Stat. „M. W.“ Nr. 5.

zenu padarit par joku namu. Nu, ja mums nebuhtu parlamentarišma, tad nu, bet kam tad pawišam tahda tomedija? Berešim bet, ka muhsu parlamentā turpmaš tahdas tirgus šenas wairš neatkahrtošees. — Turpmaš sehdeš pahrrunā **weetejās teefas reformas projektu**. 29. janwara sehde, kuru wada knašs **Wolkonflis**, us deenas kahrtibas štarp zitu 40 domneeku iniziatiweš preekščlikums par to, lai atwilktu šinamu šumu no to domneeku algam, kuri išflehgti no walšis domes sehdem par meera trauzešchānu. 31 domneeks praša, lai preekščlikumu nodod kahrtibas rufka žaurluhšošchānas komišjai.

Purischlewitšch praša, lai šcho **Meiendorfa** „tukumibas tihribu“ luhkotu tuhliš žauri. Pehz runataja domam, newarot nonahwet ar rufka palihdsibu atšewišchku domneeku ušštatus. Labās un kreisās partijos šaudis neesot materieli nodrošchinati, bet nebaidotees no šcha šituma, jo wineem esot zeefcha pahrleeziba un wini esot teefchi šawā šajuhtā, kahds nebuht neesot zentrs. Labee newarot atturetees no šauzeeneem, dširdedami no tribines **Modišchewa** runas par tautibu pašchnoteišchānos un žitām leetam. Neesot ari nekahda kriterija preekšč tam, kas atwehlets un kas neatwehlets. Esot išflehgti no sehdem domneeki par atšewišchkeem išteizeeneem, kamehr palituščas beš šoda runas par 3. jūnija akta nelikumibu, bet šcho aktu paratšijis ar **Pašcha** roku **Wina Keisarišā Majestate** **Kungs** un **Keisars**. Ja neesot nekahda kriterija, tad newarot ari noteikt nekahdus šodus. Zentrs eenem šinekuras, kalpo bantās un apdrošchinaschānas beedribās. (Walšis pa kreisā: „Pareiši“. Peekrišana labajā pufe). Labee pahrteel no wina mašajeem lihdselkeem. Tadehš ešmu lizis preekščā labo šrafzjijai eerihkot fondu preekšč ušlikto šodu nomakšchānas. Un juhš, kungi, nenonahweseet muhsu ušštatus un nepeespeediseet muhs klušet. (Sauzeeni no galejās kreisās: „Pareiši“. Peekrišana pa labi). **Knašs Tenišewš** šaka, ka preekščlikums negribot nonahwet ušštatus, bet išnihžinat škandalus, kuri trauze domes darbibu. **Pokrowflis II.** ir pret preekščlikuma nodošchānu komišjai. Trefchajā domē eerodas taišni preekšč tam, lai noraudšitos škandalos. Tautas preekščstahwibas ideja peelihdsinas **Purischlewitšcham**. Lihds tam nowedis zentrs žaur šawu prinzipu un programas truhšumu. **Preekščehdetajs** taisha runatajam peesihmi. **Pokrowflis**. „Juhš esat pee ta noweduschī. Kad žautajumā par polizijas agenteem pigmejš **Gutščkows** gribēja apšpaušdit atšwabinaschānas kustiibu. . . **Preekščehdetajs** pahrtroz runataju un šola pee wehšreifejas apšautschānas nemt runatajam wahrdu. **Pokrowflis II.** protestē pehdigi pret tahdu preekščlikumu, jo katrs domes ložellis esot atbildigs wišas walšis preekščā. **Bulats** paššaidro, ka darba grupa isturotees pret preekščlikumu atraidoschi. Nobalšojot, ar 139 pret 99 balsim teel peenemta preekščlikuma nodošchana kahrtibas rufka komišjai.

Us deenas kahrtibas štahn debatu turpinajums par weetejo teefu. Peenem 59. pantu, kuršch meer-

teefneschu fapultfchu kanzeleju isdewumus leef uf krona rehkina. 60, 61, 62. un 63. pantos ir runa par teefu pristaweem.

Rimonto I. leef preefschâ eezelt preefsch masatâm leetam isdewumu pamafinafchanas deht II. schkiras pristawus, kuras waretu ufturet kronis un semstwas. Teefleetu ministra beedris Werewkins pasno, ka teefleetu ministrija strahdajot paschlaif pee projekta, kura paredsetas runataja wehleschanas. Maklawos leef preefschâ pahmainit, taksas jautajuma deht, 61. pantâ isteizeenu „pehz 24. majâ 1871. gadâ Wisaugstaf apstiprinatas taksas“ ar wahrdeem „pehz peeliktas taksas“. Maklawo papildinajums un wiffi panti lihds projekta komissijas redakzijas 6. nodafai teef peenemti. Pehz pauses dome stahjas pee jautajuma apspreefchanas par meerteesneschu usraudsjibu. Ministra beedris Werewkins atrod, ka scha jautajuma nokahrteschana 1864. gadâ naw isdewufes. Teefneschi un winu palihgi newarot ufturet wajadfigo difziplinu un meerteesneschu usraudsjiba esot nepeeteekoscha Gedfihwotaju laba scho kluhdu wajadsetu uslabot. Ministrija leef preefschâ bes teefu palatam, nodot meerteesneschu usraudfifchanu apgabalteefam. Apgabala teefu preefschfehdetajeem waretu dot tahdu pat waru, ka palatu preefschfehdetajeem. Tschernofwitos ir pret to un prafa kadetu wahrda, lai meerteesneschu kontroli nodotu meerteesneschu fapulzem. Lomonofows domâ, ka lihdsifchinejâ kontrole pilnigi peeteekoscha un japeetur tadeht lihdsifchinejâ kahrtiba. Noditfchews domâ, ka zaur usraudfibas dalifchanu teefu leetâs tiksot eenesti te daschadi wirseeni, kas nebuht neefot eeteizami. Winsch wehlas tadeht, lai peepaturetu pantu pehz 1864. gada uftawu redakzijas. Lûzsis ir pret ministrijas papildinajumu, jo prowinzê apgabala teefas stahwot koti turwu meerteesnescheem. Sacharjews issafas par weenigo usraudfibas eestahdi — senatu, jo usraudfiba, kura konzentreta zitâs eestahdes, buhtu fawa weida pahrsinu-kuratoru kahrtiba par meerteesnescheem. Nobalfojot pants teef peenemts komissijas redakzijâ. Peenem tahlat wifus pantus lihds 76. Pee scha panta apspreefchanas, kuresch atteezas uf teefneschu difziplinaratbildibu par nolaidibam deenestâ, komissija leef preefschâ atstahnt pantu pastahwofschâ likuma redakzijâ.

Ministra beedris Werewkins atrod pastahwofschô kahrtibu par neehrto: senatam daschreisch, pahraf leela attahluma deht, neefot eefpehjams isdarit wajadfigo, par peemehru, atzelt no amata teefneschus par isschekhredeschanu. Winsch leef tadeht preefschâ, lai teefleetu ministrim dotu teefibu atzelt teefnesfi pagaidam no amata lihds wina galigai atlaischanai zaur senatu. Scho papildinajumu zaur nobalfofchanu atmet. Tâ ka fehdes sahle naw likumigâ domneeku skaita, tad pulkstien $\frac{1}{2}$ 6 pasno paufi lihds pulkstien $\frac{1}{2}$ 8.

Wakara fehde nenoteef likumigâ domneeku skaita truhfchanas deht.

Ari uf deenas kahrtibas debatu turpinafchana par weetejo teefu reformu. Atmet teefleetu ministrijas preefschlikumu, nodot weetejâs teefu eestahdes ap-

gabalteesu pahraudfifchanai, atstahjot winu palatam. Gesehkas debates par tahdu Rowatenko I. papildinajumu, pehz kura seeweetes newar buht par adwofateem. Schubinffkis leef preefschâ, scho jautajumu neapspreest, jo wispahrigais jautajums par seeweefchu teefibam wareschot tikt pahrrunats pee inziatiwes preefschlikuma apspreefchanas, kuru eefneegufchi 100 walsts domes lozekki Ministra beedris Werewkins usstahjas ar formala rakstura pretoschanos: safarâ ar apspreefchamo jautajumu waretu aistustinat wefelu rindu jautajumu, kas iseet taifni no projekta robescham. Rowatenko I. nepeekriht ministra beedrim. Schubinffkis domâ, ka ministrijai waretu peekrist tikai tad, ja ta buhtu isstrahdajufe wispahrigu likumu par adwofaturas stahwofli. Ministra beedris Werewkins paskaidro, ka formela rakstura eemesla deht daschi jautajumi, kureem naw neka kopiga ar weetejo teefu reformu, newarot peederet domes apspreefchanai. Antonows domâ, ka projekta otrâ nodafa naw tagad apspreefchama, bet ka jaapflata tikai jautajums par meerteesnescheem. Adfchemows reds ministra beedra aifrahdijumâ walsts domes teefibu aprobeschofchanu. Ministrija warot nemt atpakal wifu projektu un walsts dome atkal apspreeft jautajumu pilnibâ.

Maklawos protestê pret ministrijas domam un faka, ka ministrija pate eefneegufe daschus pantus, kui atteezotes uf adwofaturu. Ministra beedra paskaidrojumî faturet sewi praifbu, lai netiktu eets tahlat par ministrijas planeem. Bulats usfwer to, ka warot pretotes ari Antonowa preefschlikumam, jo winsch faejoteles ar ministra beedra usfkateem un esot zentra mehginajumu auglis „skaitetes waldbibai azis“. Timofchkins peekriht ministra beedra paskaidrojumam. Ministra beedris oponê Maklawom, fazidams, ka ministrija eefneegufe projektus par adwofaturu, lai apweenotu priwatus adwofatus ar meerteesneschu institutu. Bet tâ ka tahdas apweenofchanas pamata doma tika atmeesta, tad naw weetas ari apspreedumeem par priwatadwofateem. Pahri pahf likumprojekta robescham isejet jautajumi par seeweefchu un schihdu teefibam adwofaturâ, kâ ari swehrinato adwofatu palihgu jautajums. Antonowa preefschlikums teef peenemts ar 157 pret 92 balfim. Tad walsts dome peenem projektu par meerteesu un meerteesneschu fapultfchu preefschfehdetaju algam un penfiju kategorijam. Gejirtna teefnesfis dabu 3000 rubtus gadâ. Semstwas un pilsehtu eestahdes dod winam bes tam 180 rubf. gadâ preefsch difhwofka un kameras ihreschanas. Scham eestahdem teef dotas teefibas paaugstinat teefneschu algas, ja winas atrastu, ka tâs nepeeteekofchas. Papildu meerteesnesfis dabu 2000 rubf. gadâ, bet fapulzes preefschfehdetajs 4200 rubf.

Pehz projekta pirmâs dakas zauruhkofchanas dome pahreet uf projekta otrâs dakas apspreefchanu sem Schidlowfka presfidijas: ziwilteefafchanas kahrtibas uftawu un notarialâs dakas noteikumem. Teefleetu ministra beedris Gafmans runâ par pantu, kuresch apflata weetejâs parafchas, kuras eewehro teefa, ja uf winam aifrahda weena, waj

ari abas puses. Ta puse, kura atsaucas uz weetejam parafcham, peerahda wina esamibu. Winsch pabalsta waldibas redakciju un aizrada uz to, ka domu starpiba ministrijai un komijai esot schahda: ministrija doma, ka teesai tad jaewehro weetejas parafchas, kad tas paredsetas likuma, neprafot no prahweeka, lai tas atbalstas uz parafcham. Komijai domajot, ka prahweekam japeerahda parafchas esamiba. Tahdas komijas domas neesot pamatotas. Schubiniks pabalsta komijas usklatus. Robalfojot peenem noteikumus par weetejo parafchu eewehroschenu pehz referenta slehdseena.

Uz deenas kahrtibas stahw jautajums par prahwam, kuras padotas meerteefneschu kompetenzei: par kustamu un netustamu ihpafchumu ne augstak par 1000 r., par pasaudetas waj pahtrauktas preekschmeta leetoschanas atjaunoschenu, par spaidu ispildischenu, subdribu peerahdijumu nodroschinaschenu u. t. t. Maklakows atrod, ka scho pantu tahda weida newarot peenemt; ja tas notiktu, tad winsch balfotu pret wisu projektu. Teefnescha kompetenze warenti paplaschinotees uz augschu un leju Projektam esot daschadi noluhki: atweeglinat apgabalteefas un isnihinat pagastteefas. Apweenodama abus noluhkus dome leetu padaris tikai launaku. Zeetis tee, kureem atnems pagastteefu. Labak buhs prahweekam leelakās leetas, sliktak — mafakās. Domei newajag upuret wahja interesēs preeksch stipra interesem, lai ari teefleetu ministrija eewehrotu bagatos un stipros. Timofskins doma, ka apspreechamais likumprojekts nedoschot eedfihwotajeem labu teefu. Roditshew s baidas, ka meerteefneft pahral plafchais darbs waretu padarit wina amata par ihstu katordneeku un formalistu. Reformai buhs nosihme tiktah, zil wina wares dot teefneftm eespehju nemt par sawu prinzipu likumu garu, taisnibu un pateefibu. Grafs Benigfens doma, ka pehz Maklakowa runas isnahlot ta, ka wajagot no reformas labak atteiktees un greestees atpakal pee lihdschinejas pagasta teefas. Barons Tscherkafows atsaucas uz sawu 20 gadu darbibu, ka semstwas preekschneeks un goda meerteefnefts. Winsch doma, ka teefnescha kompetenzes paplaschinaschana nebuhtu laba. Beloufows pasino, ka sozjaldemokrati frakcija attureschotees no balfoschanas, jo ne meerteefneschi, ne apgabalteefas pee tagadejeem apstahktem neuslaboschot walsti teefsko stahwokli. Referents Schubiniks doma, ka meerteefneschus ar darbeem nemas neapgruhtinaschot, jo no apgabala teefam 6000 teefneschi dabuschot klabt tikai 75,000 leetas, kas istaifa uz katra 12 leetas. Robalfojot 29. pantu peenem komijas redakcija. Tad peenem gandrihs bes debatem tahlakos pantus.

Preekschfehdetaja weetu eenem knafs Wolkonfiks. Peenem wairak pantus par teefaschanas noteikumeem: prahweeku eeraschanos, peerahdijumeem, leezineekem u. t. t. Atmet Buzka preekschlitumu par leezineeku peerahdijumu faschaurinaschenu, jo pehdejā laika esot dauds wiltigu leezineeku, kuri swebrot un kaujot nopirktees. Ta tas esot notizis Somijas teefas Herzensteina flepkawibas leeta.

Reibinoschu dsehreenu pahrdoschana uz krona muischu semneeku semes. Waldoschais senats isfkaidroja atsewischka gadijuma un finantschu ministrija wispahrigi, ka uz semneekem pahrdoteem krona muischu semes gabaleem newar atteezinat provinziallitumu III. dakas § 883. un Widsemes semneeku nolikumum § 220., bet ka krona semes padotas wispahrigem walsts likumeem. Tamdeht preeksch reibinoschu dsehreenu pahrdoschanas uz semneekem peederigeem krona muischu semes gabaleem wajadsga tikai wina ihpafchneeku peekrischana un gubernas akzises waldes pahrwaldneeka atkauja, turam jarishkojas fastna ar gubernatoru.

„Df. W.“

Ugale, 7. februari. No Bentzspils mums sino, ka Ugales meestina, Frelicha weefniza nakti uz 6. februari nogalinats pascha weefnizneeka figu puifis Setabs Rems un wina nolaupiti ap 600 rub.

„J. D. L.“
Rigas Latweeschu Weedribas Sinibu Komijas sehde 28. janwari apspreeba M. Klauстина preekschlitumu, safaukt schowafar pa wispahrejo dseefmu swebhtu laiku, Latweeschu sinatneeku kongresu. Klaustinsch aprahda, ka latweeschu tautas gariga dshwe wehl allasch paleetot diletantisma autos, no kureem ta reis jastihstot muhsu sinibu whireem, preeksch kureem tauta ari esot seedoju se naudu. Materiela dshwe: semkopiba, ruhpeeziba, tirdsneeziba u. t. t. jau esot aisseigufes garigai dshwei preekschā. Latweeschu pilsoniba ar sawam naudas eestahdem nododotees waj weenigi namu zelschana. No tam wispahribai rodotees mas labuma, bet reis jafahlot nauda isleetot ari tautas garigas dshwes pajelschana. — Preekschlitumu apspreeba ar dshwu interesi. Aizradija, ka Sinibu Komijas wafaras sapulzes esot par sellam; tas japahwehroschot par sistematiskam sinibu weezinatajam. Pehz ilgakam debatem tomehr meehr sapulze atfina, ka minetam wafaras sapulzem japaleet ari turpmak popularam preeksch plafchakas publikas, kahdas winas nebuhtu un newar buht, pahwehroschot par spezieli sinatnistam. Turpretim gan wajadsetu pee schim sapulzem nodibinat ihpafchas sinatnu selzijas. Schajas selzijās ari waretu pahrahdat preekschdarbus, kahdi nepeezeechami sinatneeku kongresa safaukschana, kas buhtu weenigi preeksch sinatneekem spezialisteem. — Par Sinibu Komijas 15. Rastu Krahjuma isdoschenu sinoja, ka nolemts to isdot jaunā rakstiba. Schim noluhkam wajadsga wairak par 100 jauni burti, kuri ismaksafchot ap 500 rbl. Mühlenbachs sinoja, ka schim noluhkam profesors Schmidts jau esot issuhtijis no Wladiwostokas 300 rbl., kopā ar 200 rbl., studentu stipendijam. — Museja pahrsinis M. Silinsch sinoja, ka pagahjuscha gada mufeju apmeklejuschas 1270 personas un pawisam eenemti 129 rbl 25 kop.

„L.“
Jaunaja Rigas teatri (Romanowa eela Nr. 25) Getes „Fausta“ irahde, kura weefojas A. Duburs Mesistofela lomā, noriteja teizami. Rams bija ispahrdots. Redjams, ka Jauna teatra publika mihl nopeetnas un dshidomigas lugas. Schodeen, 10. februari, buhs XXIII. tautas irahde, kurai israudita Leonida Andrejewa statu luga „Muhfu muhscha deenas“ (Studenta mihlestiba). Sagatawoschana: Borgitrema „Karena Borneman“ (Dshwes balfs). Andrejewa „Anfisa“. Ed. Zahlischa „Gundabs“. Apasijas „Ragana“. — Japreezijas it ihpafchi par Apasijas „Ragana“ sagatawoschenu, jo „Ragana“ ir Apasijas labaka luga un ar Raina „Uguns un nakts“ leelistikas lugas wifa muhsu literaturā.

Literariski: musikalisks wafars Kronwalda Utta peeminai. Wafar, 5. februari pagahja 35 gadi, kamehr miris Kronwalda Attis. Schini gadijuma Latweeschu Isglibtibas Weedriba bija farihkojuse literariskimuskalisku wafaru ar preekschlasijumeem par Kronwalda Atti, deklamazijam un kora dseefmam. Weseleem peezeem preekschlasijumeem bija scho tautas pamoschanas laimeta darbineeka dshwi, darbibu un nosihmi apgaismot jo wispufigi. Te ir preekschlasijums par Kronwaldu wispahri, par wina Terbatas laikeem, par Kronwaldu ka walodneeku un tautskolotaju. Wispirms jaatshme, ka Isglibtibas Weedribas waditaji, laikam, pasihdami sawu parasto publiku, bija isgahjuschi no ta redses stahwofka, ka par Kronwaldu un wina laimetu jafneeds auditorijai paschas elementaras leetas un jo populara weida. Tadeht ari preekschlasijumos newaram meklet nekahdas jaunās domas, nekahdus jaunus

apġaismoġum: iħsumâ fauillts tikai tas, kas wišpahy jau šinams. Bet dauġ no publikas, warbuht to dširdeja ari pirmo reiši. Bej tam wišeem preekšhlaššjumeem špihdeja zauri wehleschanâs ne tišdauġ apġaismot Kronwaldu un wina laimmetu, žit radit šajuhšmu par to un uššilidit pa- triotišmu šħini garâ. No pagahnes lai meħs šihlejam nahotni — šata Wulfs šawâ prologâ. Išġlihtibas beedriba lai šawâ darbiba nem par paraugu Kronwaldu, eetejz Bergs. Teħwijas miħlestiba un šrahdašchanâ tautas labâ lai mahzamees no Kronwalda, šata K. Behršinšħ. Lai ari mahjâ un ġimenes dšihre Kronwalds mums ir par preekššħimi, leef pee širds M. Arons, nolašidams kaħdu Kronwalda šeewai rakštitu weħtuli. Un muħšu školotajeem weħl ir dauġ to zenšees, lai wini tištu pee ta, par to žihniġees un šapnojis Kronwalds, išweda šawâ preekš- laššjumâ Lihġotnis. Preekšhlaššjumeem bija peeweentâs peemehrotâs deklamazijas un kora dšeefmas (Pumpura „Tautai“, „Smanta“, M. Kaudšišħa „Tautas miħlestiba“, Aukelka „Tautas auġšhamzelschanâs“ u. ž.) Tas jau nu wišs ir loti škaišti un jaušti, taššħu newar šlehpt to, ka išmanama tâ ka štuhrešhana uš 80. ġadu „tautištuma“ puši. Wišpahrejs eešpaids taħds palika. — Apmeħlets bija ne wišai labi.

Andreewa Needras preekšhlaššjums par mo- derna žilweka tižibu. Weħstures ġaitai šelojot meħs redšam, ka šinatne išauguše no religijas. Bet ne mašat tadeħt abas ir preteji elementi, kuri weens otu iššehdšas tišpat kâ uġuns un uħdens. To atšinis jau apmeħram preekšħ šešħišmšs ġadeem peħdeġais školatiškis Wilhelms Dkams, jo weena praša tižibu, otra atšiau, un tâ kopsħ ta laika tiš religija kâ šinatne katra štaġâ pa šawu žeku. Tikai weħl šħad un tad parahdas weenteeššħi, perpetuum mobile ġudrotaji, waj ari labi weikalneeki, kuri meħle nodibinat kompromišu štarp nešaweenojamo. Pee kaħdas šħkiras peeššaitams Kalsenawas mahžitajs Andreews Needra, par to meħs kauiam špreešt pašħeem laštajeem. Ir šinams, ka tas liħdš šħim šwaidiġees peħ; wišeem weħjeem, rakštiġis ġan ar Weinbergi ġan pret Weinbergi „weħtules jaunai paaudšei“, un wina „weikalništee kehreeni“, lai ġan ne iš reiš išdewušħees, atšiħti par taħdeem, kureem peemiħt loti dauġ tâ šaujamâs dšihwes ġudribas. Ka Needra žensħas pret jauno paaudši un proġrešiwo publiku rehabilitetees, to leezina wina preekšhlaššjums par auġšħmineto tematu Mašas ġildes šahlâ 2. februari (Needra peeteiza weħl wešelus dewinus preekšhlaššjumus). Wina preekšhlaššjuma pirmâ dala bija šingra biħbeles kritika, kas šħaubaġajeem warbuht paliħdšeja šoġahšt peħdejos tižibas pamatus uš religiju; ar to nekaħdi newar šaštanotees religistee dogmati, un Andreewam Needram, ja tas negribeja išraut šew sem kaħjam katra pamatu, t. i. palikt weħl ilġat par mahžitaju, wajadšeja šawâ preekšhlaššjuma otra dala nahkt atkal ar religijas šalbi par „neisħibinamo“, „neisħrotamo“ un ar „dabas lišumeem neiššaidrojamo“, kas atkal pahreħsa it wišu ar tumšħbas plihwuru, bet šinatniškâ šinâ tad ari liħdšinas pilniġi nullei. Žit wina preekšhlaššjuma pirmâ dala peemehri un atħeħlojumi bija rakšturistki, šmalški iš- raudšiti, waretu pat šajit, meħšaristki, tiš pat tee otra puše bija naiwi, banali un šajukufħi. Ko wišu Andreews Needra negribeja atrašt aħrupus „laika un telpas“ un dabas lišumeem. Ja Kains noštis Abelu šajuhkt ġreħtu ap- šinu, ja Sodomas un Gomoras bojâ eešħanâ išaug juħtas, ka nošeegumam wajag šelot šodam, ja Abrams išeet no šawas šemes, tad tas wišs noteekot ari tagad, nešaišotees ar laiku un telpu, atronotees „aħrupus“ dabas lišumeem. Kaħds wahzeetis preekšħ diwi šimšs ġadeem ešot šazerejis dšeefmu „Deews labi dar“, to dari- dams“ un ar to apmeeriġajees, — ari tagad dšeetot šħo

dšeefmu un apmeeriġotees, tâ tad ta neešot šaištita pee laika un telpas un neešot iššaidrojama ar dabas lišumeem. Pat širds, šħis tiš šilofosistki išpeħtitais organs, no Needras ar wišu šawu darbibu tika noštaħdišs uš dabas lišumeem; tâpat ari juħtas. Iħši šatot preekšhlaššjums pahrrunato ġautajumu nebuht nenostħidroja, nerahdiġa kâ pret katra parahdibu noštaħtees, bet to weħl jo wairak šajauza. Andreews Needra ari neeġašħištinaja ar metašišistku uš- štateem tiš tuwu, kâ tas leetas noššaidrosħanas labâ buhtu weħleġams. Winšħ neaprahdiġa ari to, kâ religijas weħstures ġaita išħeħlusees un ari tâs žilweka iħpašħibas, kas rada tižibu, proti, no amerikaneešħa Dšħemša ušštaħ- dito „gribu uš tižibu“, kas ir radneeziška šħopenhawera „gribai uš dšihwi“. Needram, kâ rahdiġas, bija ari pahraf mašzeeniġi eekati par dabas lišumibu, kura nepeeħuħšama un muħšħiġa un peħ; kuras žehłoneem ir arweenu liħ- dšiġas šetas, tišlab tagad kâ preekšħ ġadu tuħšstosħeem. Tâpat tas aplam no šħis lišumibas iššehdš wišas pšħo- loġištas parahdibas; ja meħs winaš wišas newaram iš- šaidrot un pašajit wina žehłoni, tad mums weħl n a w n e k a ħ d a t e e š i b a n o l e e ġ t w i n u ž e ħ ł o n i b u (kauišlitati). Iħši šatot, kâ špredikotajs Needra ir atšiħstams un war noštaħtees žeeniġi blakus Riġas labakeem špredikotajeem Bernewiġam un Walteram. Bet ar šaweem špredikeem tas it labi waretu palikt pee tan- zeles; ja Riġâ ġrib weešotees, tad to darit kaħdâ bašniġâ un par welti. Kas wina ġribes noklaušitees, tas ari ne- ġutišees tiš maldinats, kâ tagad par dahrgo nauġu (eeġas mašsa no 25—50 kap.). šħe winšħ nenes wairak labuma par dahrgo eeġas mašsu kâ Riġas kinematografu išraħdeš, kuras ari wiłina publiku ar „šesto baufli“, par kuru Needra dšiħrâs runat 9. februari. Latweešħu Išġlihtibas beedribai wajadšetu apšweħt, waj ta ar šħaħdeem preekšhlaššjumeem neweiġina wairak tumšu, nekâ ġaišmu, kâ domajams, taššħu negriħot.

Riġas Laukšaimneeziġas Zentralbeedribai eekšħleetu ministrija atkaħmuše uš 21. martu šħ. ġ. šašaukt Riġâ krahj=aišdewu beedribu preekšħtaħwju kongrešu.

Riġas apġabalteefas 1. kriminalnodaša išteefaja 3. februari štarp žitâm šešosħas kriminalprahwas:

1) Pret Mahpils pagasta Mikeli Waitneeku par maġ- ġadejas meitenites išwarosħanu. 35 ġadus wezo apšuħ- dšeto noteefaja uš 2¹/₂ ġadeem pahrmahzišħanas nodatâs, atnemot šewišħas teefbas un preekšħroziġas.

2) Paġ ġada 6. septembrî Penšas eelâ Wašliġa Roġ- tewa alus pahrdotawas paġalmâ bija šariħtota deġa, kura peedšħrusħees kaħdis šazehla negantu trošni un nekahr- tiħas, tâ ka pat pate krodšeneeġe Marija Roġtewa bija špeesta ušajinat deġu beigt. Par to šadšħrusħees kaħdis šadušmoġas un weens no teem, 18 ġadus wezais Rikodems Simanowišħs paħħra kaħdu deħta ġabalu un draħsa ar to winai pa ġalwu. Deħta ġabalâ bija naglas, ar kuraġ nahwiġi eewainoja winai deninus kreisġâ puše, no kam wina 4. oktobrî nomira. Apšuħdšeto noteefaja uš 2 ġadeem žeetumâ.

Prahwa par ušbrukumu Bihrinu muishai. 1905. ġ. 1. un 5. dezembrî Bihrinu muishâ eeradâs leefs bars ar bišem un rewolwereem apbrunojušħos wiħreešħu. 1. dezembrî wini eegahja muishâ un paġehreġa no barona Pištolkerša mantineeku muishas pahrwaldneeka Teodora Behršina lai winšħ išdodot ar labu eerotšħus. Kaħ Behršinšħ atbiħdeġa, ka winam eerotšħu neešot, wini išdariġa dših- wolkta kratishanu, pee kam atrada un atneħma Behršinam biši. Peħ; tam eebruzeġi aišġahja un atneħma mešħtungam Martinam Ronam biši. 5. dezembrî tur atkal eeradâs wairaki apbrunojušħees, kuri ušlauša Behršina rakštam-

galdu un no tureenes islaupija rewolweri, 200 patronu tschaulas, pulweri un patronu pildamo maschinu. Scho-reis usbruzeem bija aigahjis ari no drebju skapja lihds mats ar 58 rbl. naudas un selta gredjens. Kad par scho sahdsibu tika pasinots bandas wadonim, pehdejais tuhlin pahrmelleja „sawus laudis“, atrata maku ar naudu un gredjenu pee tahda Jansona un atdewa tos atpakal Behr-finam. 27. janw. scho apsuhsdibu isteesaja Rigas apgabalteefa. Teefas preefscha stahweja 15 apsuhsdettee, no kureem Juliju Kasatu attaisnoja, bet pahrejee 14 tita noteefati: Roberts Dfisz, Ernests Weisters, Jahnis Beltmans, Peteris Behrsinsch, Jahnis Uhdris, Eduards Brands un Augusts Jegurs us 4 mehnescheem zeetuma katrs, Ernsts Upits un Peteris Kufurs us 2 mehnescheem zeetuma katrs, bet Jahnis Sautinsch, Martinsch Abbolinsch un Jahnis Gauschinsch us 3 nedekam aresta pee polizijas. „R. A.“

Vrahwa par wairakfahrtigeem usbrukuweem Sinoles un Lisuma nuifcham pehz trihs deenu ilgās isteesafchanas, pulksten 12 nakti no 6. us 7. februari apgabalteefa pasludinaja spreedumu. Sawā apsuhsdibas runā profurora beedris uftureja apsuhsdibu pret 29 apsuhsdetteem, bet atteizās no apsuhsdibas pret Jahnī Augstalinu, Karli Bambuli un brahteem Peteri un Karli Preifeem. Ap pulksten 5 pehz puhdeenās teefa aigahja spreedumu taisit un taisni 12 nakti pehz 7 stundu ilgās apspreeschanās pasludinaja schahdu spreedumu: par wainigeem atsihti un noteefati: noseedsneeku pahrmahzifchanas nodatās Benjaminsch Uymals us 2 gadeem, Peters Kause us 1½ gada un Jahnis Maldons us 1 gadu, atnemot wineem wifas teeftbas un preefschrozibas; tahlat ar zeetuma sodu sodija schahdus apsuhsdjetos: Jahnī Gosalinu, brahlus Woldemaru un Setabu Behwerbrantus, Peteri Usaru, Jahnī Kihli, Krustinu Rutgalwi un Jahnī Apinu — us 8 mehnescheem katru, ari ar teeftbu atnemschanu, bet 2 pahrejos ar eeflodifchanu zeetumā bes teeftbu ap-robefchoschanas: Jahnī Apiniti us 7 mehnescheem, Karli Sahlijumu — 6 mehnescheem, Karli Dombrowu un Wol-demaru Beitiku — us 4 mehnescheem katru, Karli Sukis, Karli Lufis un Setabu Bifeneeku — us 3 mehnescheem katru, un beidsot Peteri Swirgsdu, Karli Kudsu un Jahnī Tomixu ar polizijas arestu us 1½ mehnescha katru. Pah-rejos 13 apsuhsdjetos teefa attaisnoja. Lihds teefas deenai apzeetinats bija weenigi wifas schās nemeeru kufitibas wadonis Peters Kause, bet pehz spreeduma pasludinafchanas turpat teefas sahlē tika wehl apzeetinats ari Uymals. Pahrejos noteefatos lihds spreeduma spehta nahfchanai atstahja us brihwam kahjam, noleefot winus sem polizijas usraudfibas.

Peterburgā, 5. februari. Ap pulksten 2 un 20 min. fche eeradās Franzijas tautas weetneeku nama lozekli. Dself-jeta peestahntē tos sagaidija walsts padomes lozeklis Stachowitsch un Korwin-Mikewstis, walsts domes preefschstahwji Jefremows, Sweginzewus un Waksudows, frantschu wehst-neeziabas lozekli un frantschu konsulats, tā ari frantschu kolonijas preefschstahwji, kreewu un ahrsemju preses preefsch-stahwji. Pehz tam weefus apweiza pilsehtas waldes preefschneeka beedris un pasinoja, ka preefsch Parises uhdens pluhdos zeetufcheem sawahkti 30,000 franku un ka dahrgajeem weeseem pasneegschot albumu ar kreewu walsts pilsehtu flateem. D'Esturnels de Konstans pateizās par firsnigu sanemschanu, uswehrdams fewifchli aistustinoscho ruhpbibu, kahdu kreewi parahdijufchi neween atbraukufcheem weeseem, bet domajufchi ari us tahlajeeem Parise dsihwo-joscheem pluhdos zeetufcheem frantscheem. Weeseem no stazijas aibrauzot laudis fauja „hurra“ un „Vive la France“. — Pee knasa Trubeztoja notika Franzijas weefu eepafihstinafchana ar kreewu komitejas lozekkeem. Frantschu

weefi apzeemoja ministru padomes preefschneeku, walsts padomes preefschneeku, walsts domes preefschneeku, Kei-saristo galma ministri, finansu ministri un ahrleetu ministri. Watarā dineja pee Franzijas wehstneeka.

— Personas neaifstaramibas komifija polizijas depar-tamenta direktors pasinojis, ka ministrija drihjumā eefneegs litumprojektu par patahpenifku pahreju no ahrfahrtjeem stahwofkeem us normalu pahrwaldifchanas kahrtibu. Litum-projekts usstahdis pagaidu lihdsjekus, kas isleetojami, pah-rejot patahpenifki us normalo stahwofli un isleetojot li-kumus par personas neaifstaramibu. Pehz projekta tais weetas, kur teef atzelti ahrfahrtjei stahwofli, administrazijai us noteiktu laiku dos teeftbu uslikt sodu administratiwā kahrtibā dascheem noseegumeem, bet fchi administrazijas teeftba pamafam tiks fahchaurinata.

Bafū, 31. janwari. Musanagijewa ihpafchumā us-urbta jauna naftas struhkla. Ispluhst ap 100,000 pudu 24 stundu laika.

Kreewija gaidamā nerafcha? Pasihstamais profefors Gribojedows, kura aprehkini aifween ifrahdi-juschees par wifai pareiseem, peeftubtijis walsts domes oktobristu frakzijai plaschu sinojumu, kura, dibinadamees us faweem meteorologifkeem nowehrojumeem, peerahda, ka tetofchā gadā wifā plaschajā Zentral-Kreewijā sagaidama stipra seemas sehjas (rudju un puhru) nerafcha. Ari wafaraja rafcha faufuma deht buhfschot wahja. Oktobristi tad ari jau nolehmufti kahdā no sawas frakzijas nah-fofcham sehdem pahrspreest, kahdi fok buhtu sperami fa-gaidamās nerafchas gadijumā.

Ahrsemes.

Prufija ir Wahzijas un war teift wifas Giropas reakzijas stiprā pils. Kamehr wahzu reichstaga lozekkus wehl us wispahreja balstteeftbu pamata, tamehr prufchu landtaga lozekkus wehl pehz klafem, pee kam wifis tā eefahrtots, ka darba laudim waj glufchi neefsephjami eedabut sawus aifstahwjus prufchu landtagā. Tā ka nu Prufija ir Wahzijas stipratā walsts un tai us wifas Wah-zijas attihstibu milfigs eefpaids, tad prufchu landtagā pee-toptā reakzionarā politika un landtaga peenemtee konser-watiwee-reakzionaree lituma projekti stipri trauzeja wis-pahreja wahzu reichstaga sefmigu darbibu, kura lehmuni nereti bija pilnigi preteji prufchu landtaga lehmumeem. Wahzijā tapehz arween wairak un wairak sahka praftit pehz wispahreja wehleschanu lituma eewefchanas ari preefsch prufchu landtaga. Newaredama pilnigi atturetees schai tautas dibinatai praftibai preti, prufchu reakzionarā waldiba beidsot ari nolehma fertees pee prufchu landtaga wehle-schanu lituma pahrgrosifchanas. Bet jaunais prufchu land-tagā wehleschanu lituma projekts, kufsch isstrahdats sem tagadejā reakzionarā wahzu walsts kanzlera Betmana fon Holwega wadibas, ir tif reakzionars, ka tadeht iszehlees leelis nemeers un fahschutums wifā Wahzijā. Pil-sehtās pret scho lituma projektu un par labu wispahrejām, teeftcham un aifflahtram wehleschanam teef farihfotas mil-sigas demonstrazijas, pee kurām peedalas, ka peem. Berlinē, fimteem tuhstoscheem kauschu. Saprotams, ka Betmans fon Holwegis rauga schis mafu demonstrazijas aiflawet un apspeest, pee kam, sinams, noteef afas sadurfsmes ar poli-ziju un kara spehtu. Wairak weetas, ka Frankfurtā pee Waimas, Neuminsterē un zitur, bijufschas pat afnainas fa-durfsmes. Kahda tahda mafu demonstrazija redsama ari muhsu schai numurā eeweetotā atteezīgā bildē. Ahrsemju laikrafti, peem. frantschu, jau sahft runat par **rewoluziju Wahzijā,** kur „prufchu tauta faze hlufes pret sawu waldibu,“ „kā 1848. gadā“ „Afi-

nainas eelu zihnas Frankfurtē," "tautas fazelšchanas par labu wehlešchanu reformai" un tamlihdšigi ūkan wirskafli gareem raksteem, kuros frantschi pahrūnā Bahzijas wehlešchanu demonstrijās. — Interefanti ari buhs noluhkotees, kā norišnāfēes ūdurfme **Anglijā** starp tautas weetneeku un lordu nameem. Jauneewehletais tautas weetneeku nams patlaban eefahf ūawu darbibu. Waj ūkwita ministrijai iūdofees ilgi noturetees pee waldibas stuhres un iūwest lordu nama „veto“ (aiūleedūu) teeūbas atzelšchanu jeb waj tam buhs jaatkahpjas, to rahdis tuwata nahkotne. **Turzijā** ūhowafar buhs jaunās tautas weetneeku wehlešchanas, uū kurām jau tagad partijas ūahf gatarwotees. Patlaban wairaki frantschu tautas weetneeki, to starpā loti eewehrojami atklahhibas darbineeki, weeūojas Peterburgā, kur tos ūamē ar leelu ūajuhmibu un wiūadi godina, tā tas zitadi nemas ari nebija ūagaidams, eewehrojot draudūibas un lihguma ūaites, kahdas weeno abas leelas tautas. **Marokā** nonahwets kahds frantschu wirsneeks wahrda Med, kureū dūinees pakaf kahdam iū zeetuma iūbehgufham marotaneetim, kureū eebēhdūis kahdā ūchauju zeemā, no kura peepeschi ūahfts apūchaudit behgta ūehrejus, pee kam nonahwets jau minetais ofižeers un kahds frantschu ūaldats. Frantschu generalis Moanē pawehlejis wainigo jilti bahrgi pahrmahzit Zentralaūrika Masalitas ūultans Dudmora ūhajās deenās kahdu frantschu ūaldatu nodaku eewiūinajis lamatās un tad aplahwis. — Wahzu awiūes ar redūamu preeku konstatē ūho pehdejo notikumumu un to nostahda it kā waj par wiūas frantschu armijas iūniūinaschanu. — **Greekijā**, kur militarligai wehl arween wiūa wara rokās, ūagaida nopeetnu kriūi, kuras ūelas waretu buht tagadejās dinastijas beigās. Uū ūtenam uū karata wehlešchanos atgreesūas wina dehli, kuri uū militarligas praūjumu iūstahjās iū armijas un atstahja Greekiju, jo karalis wehlotees, lai ūhini gruhitā kriūes laikā wina dehli buhtu pee ta klahf. — **Turzija** Kretas jautajumu tagad wehlotees iūūūirt tā, ka lai Kreta tiftu iūfludinata par knaūa walūti, ar kahdu Aristidu preeūūgalā sem turku wirswaldibas. No ta, ūinams, nekas newarēs iūnahft. — **Kairo** pilūhtā (Egiptē) kahds students nonahwejis Egiptes ministru preeūūneeku. ūal-tiffais kungs un ūaimneeks Egiptē, kā ūinams, naw wiū kediws, bet angli. Egiptes ministru preeūūneeka nonahweūhana uūūtatama kā egipteeschu tautas protests pret anglu wirskundūibu Egiptē, tāpat kā japanu markisa Ito nonahweūhana Seulā par korejaneeschu protestu pret japanu waldibu Korejā. Gedūimtee, redūams, ūahf wiūur atklahfti pretotees pret zitu tautu wirskundūibu. Tautās mostas dūina pehž tautu paūchnoteiūchanas teeūbu eeguhūchanas.

Kanejā, 18. (5.) febr. No rihta ūhe bij juhtama stipra semes trihze, kas turpinajās 14 sekundes Sagruwa dauds ūeenās, dauds mahjas ūabojatas. Gruhstofūa torna ūpiže ūadragaja moūhejas kupolu. Peenahf ūinas no apkahrtnes par semes trihzes nodariteem ūaudejumeem. Paripeūrā mahjai ūagruhstot aprakti 6 zilweūi.

Londonā, 18. (5.) febr. Anglijā wakar trakoja leela wehtra. Dauds fugu zeetufchi awariju, dauds mahjam nozelti jumti. Irijā wehtra noūweeda no ūleedem lokomotiwu un diwus wagonus.

Muhfu bildes.

Pa wiūu Kreewiju laūa naidu preeūū frantscheem, kuri zeetufchi no Parises „gruhfu pluhdeem“. 5—10 miljardu franku (2000—4000 milj. rublu) leels ūaudejums Franzijai gruhfti panesams. Zeram, ka zeen. laūtajeem ūlati iū Parises un aplahrtnes buhs patihkami. Bilde

„Uū Senas kraūta“ zeen. laūtaji war noūlahrt pilūhtu karaleenes — Parises ūaltumu. Werūafas pils, kura bilde redūama no dahra ūufes, ir weena no wiūleelūūatajam un kraūūnaūafajam buhwem wiūa paūaulē. Winu buhweja tā ūaultais „ūaules karalis“, iūūūehrdigais frantschu ūehniūū Ludwiūis XIV. 1661. — 1684. g. un ta iūmatūajufe 90 milj. jonu franku (ap 34 milj. rublu). Ziti Eiropas waldneeki un waldneezini wehlat zentās Ludwiūim darit pakaf un zelt lihdsigās pilis ūtila ūinā, kaut nu gan, ūinams, ne tift leelūūas, jo ne wiūeem eespehjam par weenas paūūas pils buhwi iūdot 34 milj. rublus. Bulonas meūhniūū ir milūigs parks, kureū ir 4 werstes garū un 2 werstes plats. Winaū ir pariseeschu mihtakā paūtaigaschanas weeta, un Bulonas meūhniūū ari pateēū ir koūūs, ar ūkaiūteem ze-lineem un kraūūnām gatwam. — „Beldofūhā ūkola preeūūū kruhūū ūlimeem behrneem“ muhs garā pahrtata „miljar-deru ūemē“ — Seemel-Amerikā, kur dūelūūzeku karaka ūarimana atrairne nopirkufe kahdu ūudūona twaitoni un to eerihkojufe preeūūū kruhūū ūlimeem (dilonā) behrneem. Uū fuga behri dabun ari ehūt. Saprotams, ka tihūs juhras gais ū laba ehūhana uū maūo ūlimneeku weūelibu daris labu eespaidu. ūarimana kundūe uodomajufe ūarihūot wehl wairaf kahdu kruhūū ūlimneeku fugu.

Grahmatu galds.

Redakzijai peefuhtitas ūahdas jaunās grahmatas:

S. M. Stepernaka Krawiūūhinūta **Italeeūūu drihwikas karotajs Garibaldiis**. ūultoūis ūiūpurwneeks. Iūdewis Ed. Braslis, Rigā, 1910. g. Matūa 25 kap.

L. N. Tolūtoja **Kaukaūijas guhūsteknis**. Dūirzeemneeku iūdewums Nr. 7. Rigā, 1910. g.

Walejas wehūtules.

J. K. — R. „Peleko taron.“ ūahūim drihūumā drukat — pehž Sudraba Edūha meūha brahla ūahūta nodrutajchanas.

Gr. — J. ūuhju dūejolos naw dūejas. Tapelž — kurwi.

Redaktors: Dr. philos. P. Sālits.

Iūpaūūneeks un iūdewejs: Dr. phil. Arnolds Blates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedaūwā

eekūūsemes un ahrsemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 k.

ūekofūhās filiālēs:

Guworowan. Dūirnawu eelu ūuhri,

Delgawas ūhofejā Nr. 12,

Ahgenskahnā, Meūha eelā Nr. 4a,

Peūūchal kunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas ūuhri.